

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DEPREME KARŞI ALINABİLECEK ÖNLEMLERİN VE
DEPREMLERİN ZARARLARININ EN AZA İNDİRİLMESİ
İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLEN-
MESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU

(10/3200, 3361, 3362, 3364, 3365)

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI AFET VE ACİL DURUM
YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI (AFAD) MERKEZ KAMPÜSÜ
İNCELEMESİ TOPLANTI TUTANAKLARI

17 Mart 2021 Çarşamba

-İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi (AFAD) Merkezi Brifingi

17 Mart 2021 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.15

BAŞKAN: Recep UNCUOĞLU (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: İlyas ŞEKER (Kocaeli)

SÖZCÜ: Selahattin MİNSOLMAZ (Kırklareli)

KÂTİP: Lütfi KAŞIKÇI (Hatay)

(Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi Brifingi)

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; hoş geldiniz diyorum önce. (*)

Sunuma başlamadan önce, ilk altı saat anlattığımız ve yaymaya çalıştığımız bir video var. Bunu hem sosyal medyadan hem de değişik kanallardan göstermeye çalışıyoruz, burada da bir göstereceğim müsaadenizle.

(Video gösterimi yapıldı)

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Kısaca sunumun içeriğini gösteriyorum burada: Bütünleşik Afet Yönetim Sistemi'yle başlıyoruz, Türkiye'nin afetselliği, AFAD hakkında yani bizim o “bütünleşik” dediğimiz kavramın altında neler yattığını anlatacağız, işte risk ve zarar azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme süreçleri.

Türkiye Afet Müdahale Planı ve afet seviyeleri; burayı biraz açıyoruz işin doğrusu, hani bu bağlamda belki oturmuyor gibi görünebilir ama hem kafaları netleştirmek -yani biz nasıl harekete geçiyoruz, anlatmak için böyle bir başlık açtık- hem de metodolojimizi görün istedik ve ardından da iyileştirme süreçlerini kısaca yine aktarmaya çalışacağım.

Bizim çok önemsedığımız birkaç tane kavram var, onlarla başlamayı tercih ettik. Önce “tehlike” tehlikenin ne olduğunu anlamak. “Tehlike nedir?” sorusuyla başlıyoruz çünkü çok karıştırılıyor bunlar birbirine; tehlike, zarar görmeme, risk azaltma. Zarar verme potansiyeline sahip her şey aslında tehlike kategorisinin altında sıralanabilir. Zarar görülebilirlik ise tehlikeler karşısında insanların ve çevrenin uğrayabileceği kayıp, risk ise bunun ilk gerçekleşme olasılığı; bu zarar verme ihtimalinin gerçekleşme ihtimali yani zarar verebilecek, zarar verme ihtimali olan şey neyse onun olasılığını risk olarak koyuyoruz. Şu şekilde hesaplıyoruz: Risk eşittir tehlike, zarar görülebilirlik ve maruz kalma. Riski, tehlike, zarar görülebilirlik ve maruz kalmanın, hepsinin toplamını kapasiteye böldüğümüz zaman ortaya çıkarabiliyoruz yani dolayısıyla, kapasiteyi geliştirdiğimiz zaman da riski düşürmüş oluyoruz. Bazı kavramları değiştiremeyeceğiz. Bizim bu kavramları sıralamamızın sebebin riskin ne olduğu anlaşılсын diye aslında. Şöyle şey yapabiliriz, billurlaştırmak adına söylüyorum: Tehlike, fay hattının kendisi mesela, fay hattı bir tehlike oluşturuyor bize. Buradaki riskli davranış nedir? Fay hattı üzerine veya yakınına yerleşim kurmak veya o çevrenin ya da onun üstünde bir yerleşim yapmak riskli davranış olur. Riski nedir bunun? Eğer bir deprem olursa ve o fayda yıkıcı bir etkisi olursa deprem sonucu ondan zarar gören insanlar da bu riskten zarar görmüş olurlar, risk de budur.

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Biz bütünleşik afet yönetimi kapsamında aslında -tüm tehlikeleri- toplumun güç ve kaynaklarını kullanan entegre bir sistemden bahsetmeye çalışıyoruz. Neyi kastediyoruz burada? AFAD olarak bir kurumuz, bir koordinasyon görevimiz var ama toplumun tüm katmanlarını ve tüm unsurlarını bu afet yönetiminin içine dâhil etmek gibi bir amacımız, bir hedefimiz var. Bu yüzden de attığımız her adımı aslında paydaşlarımızla, ortaklarımızla beraber atmaya çalışıyoruz; bireyden başlıyor bu, STK'lere, kamu kurum ve kuruluşlarına, kendimize, bizim il müdürlüklerimize, valiliklere, hepsine dayanan bir süreç.

Bu çerçevede, riski azaltmaya yönelik uluslararası bazı yaklaşımlar var. Bunun en büyüğü 2015 yılında Japonya Sendai'de yapıldı. Burada, bu toplantıların sonucunda 4 tane eğilim ortaya çıktı; dediler ki: “Önce afet riskini anla, sonra yönetişimi güçlendir yani tüm paydaşları için içine dâhil et, riski azaltmaya yatırım yap -Yani biliyorsunuz, buna dair kaynaklar hep az oluyor yani afet anında ülkeler baş etmek için kaynak ayırıyorlar ama afet öncesinde için çok farkına varamayan ülkeler maalesef bu kaynak aktarımında biraz yavaş davranıyorlar burada eğilimlerden bir tanesi ve en önemlisi bu-dördüncüsü de -aslında bizim iyileştirme süreci olarak bildiğimiz ama riski azaltmaya büyük katkı sağlayan bir şey- eğer yıkman gereken yapı varsa, o yıktığından daha iyisini inşa et ki riskin küçülsün.” Yani aslında iyileştirme süreci içerisinde değerlendirilebilir ama bir taraftan da risk azaltmaya dair bir süreç, daha iyisini inşa et.

Bizim için risk azaltmada aslında 3 tane kavram öne çıkıyor. Bir, önleme; iki, azaltma; üç, sakınma. Bunların her biri aslında ayrı ayrı süreçler ve her biri ayrı ayrı değerlendirilmesi gereken kavramlar ve hepsi de aslında riski azaltmanın bir parçası ve etkili bir sonuç vermesi beklenir. Yani azaltmayı da önlemeyi de sakınmayı da biz risk azaltmanın içerisinde değerlendiriyoruz.

Bu slayt, önemsedığımız bir slayt. Yani bu kırmızıyla işaretlediğimiz yer aslında yani sol tarafta kalan bizim değiştiremeyeceğimiz şeyler yani bizim aslında insan unsurunun dışında kalan faktörler. Ne bunlar? İşte, coğrafya, iklim, mevsimler, hava durumu, fay hatları. Bunlar tehlikeyi oluşturuyor ve biz bunu değiştiremeyiz. Bizim değiştirebileceklerimiz sağ tarafta yeşil olarak gösterdiklerimizdir. Zarar görülebilirliği değiştirebiliriz, kapasiteyi artırabiliriz, adaptasyonu yüksek tutarak adaptasyon konusunda sonuç alabiliriz, altyapımızı güçlü tutarak altyapıya dair değişiklik yapabiliriz, davranışlarımızı değiştirebiliriz. Bunların hepsi de toplamda riskimizin azaltılmasına sebep olur.

“Afet risklerini neden azaltmalıyız?” diye bir sorumuz var. Tabii, öncelikli olarak can ve mal kayıplarını önlemek için. Sonrasında, ekonomik, sosyal ve çevresel kayıpları önlemek için. Bunlara dair son birkaç yıl içerisinde çok da iyi örnekler yaşadık biz. Risk azaltmak daha ucuzdur. Bu uluslararası nitelikte şu şekilde hesaplanıyor: Risk azaltmaya yaptığınız bir yatırım, 1 liralık yatırım müdahalede en az 7 lira veya 11 liraya karşılık gelir yani 7 lirayla 11 lira arasındaki bir bütçeye tekabül eder. Dolayısıyla, risk azaltmaya ayırdığınız her bir kuruş aslında 11 kata kadar etki eder. Azaltılmış risk girişimciliği, riski azaltılmış ülkeler, bir taraftan yatırım ortamını teşvik edeceği için aslında ekonomiyi de besler ve yaşanabilir bir çevremiz olur yani riskleri düşük, maruz kalması az olan bir ülke oluruz.

Zamanında ve hızlı müdahale etmek için, tabii, müdahale aşamasından önce yapılması gereken bir süreç olarak ele aldığımız hazırlık süreci var. Burada neler yapıyoruz? Planlama yapıyoruz, eğitim ve tatbikatlar yapıyoruz, erken uyarı sistemlerini kurmaya çalışıyoruz, acil yardım stoku yapıyoruz -bunların hepsini açacağım biraz sonra- ve halkın bilinçlendirilmesi faaliyetlerine önem veriyoruz. Bu bizim için sürekli ve sürdürülebilir olarak yürütülmesi gereken aşamalar her biri yani bunları tekraren, tekrar tekrar yapmamız gerekiyor. Ben buna örnek vermek için bazen sunumlarda şunu söylüyorum: Geleneksel sanatlarda tekrar çok önemlidir yani ustanın dizinin dibine çökersiniz ve işte bin kere terennüm edersiniz ya da bin kere elif çökersiniz öğrenmek için. Hep aynı şeyi yapıyormuşsunuz gibi gelir ama geleneksel sanatlardaki ustanın ulaştığı mertebe şudur: Altına hiç imza atmaz, sadece elif

çeker ve o elifin o kişiye ait olduğu bilinir; o kadar orijinaldir. Yani bizim bu orijinalliği yakalamak için bu tekrarı sürekli olarak yapmamız gerektiğini düşünüyoruz, inşallah, yani günün sonunda da Türkiye olarak o orijinalliğe ulaşma gibi bir hedefimiz var.

Hazırlık yapmak için afet risklerini bilmemiz lazım. Çünkü neye göre hazırlık yapacağız. Bu önemli bir unsur. Risk azaltma sonrasında “artık riskler” dediğimiz gözden kaçan bazı şeyler kalır, onları bilmemiz lazım. Devletin ve tüm toplumun müdahale ve iyileştirme bilgi kapasitesini de bilmemiz lazım ki neyle müdahale edeceğiz veya nasıl bir kapasite oluşturacağız bu çok önemli. Belki müdahale aşamasına geçtiğimizde hani “Bunu nasıl yapıyoruz, metodolojimiz ne?” noktasında daha iyi açma şansımız var. Burada da müdahale anında zaman ve bilgi arasındaki grafiği oluşturmaya çalıştık. Çünkü afetin ilk anlarında çok yoğun bir -az önce de gördünüz yani ben sunumu bırakıp işte Sayın Bakanın telefonuna cevap vermek durumunda kaldım- bilgi ihtiyacı var ama elimizdeki bilgi çok az yani çok az bir bilgiyle o bilgi açlığını doyurmaya çalışan bir zaman dilimi olarak görüyoruz bu ilk anları. Sonra, ilerleyen safhada, bilgimiz çok artıyor yani biz sahayı görüyoruz, sahada ne olup bittiğini anlıyoruz, ona göre önlemimizi alıyoruz, o zaman da bilgiye olan ihtiyaç zaten düşmüş oluyor. Yani böyle bir paradoksal şeyi yönetmeye çalışıyoruz, bu zor bir süreç yani, bu anlamda afetin ilk anları çok zor geçiyor.

İnsan ve canlı hayatını en kısa sürede kurtarmak gibi bir hedefimiz var müdahale sürecinde. Örnek olsun diye koydum yani Elâzığ’da yaptıklarımızı görmek açısından: İşte çadır, kömür, yatak, battaniye, odun, soba... Yani burada ihtiyaç yelpazesi mevsime, duruma, coğrafyaya göre değişebiliyor. Yani bizim mesela Elâzığ’da soba, kömür gibi ihtiyaçlarımız varken İzmir depremini yönetirken böyle bir ihtiyaç olmadığını, hatta insanların battaniye bile almak istemediklerini, evlerinden aldıklarını filan gördük. Bu biraz da yaşam kültürüyle de alakalı bir durum. Yani oradaki sosyal durum veya mevsimsel şartlar neye ihtiyaç olduğunu da değiştirebiliyor. Biz, tabii, ana unsurları elimizde tutuyoruz yani depolarımızda.

Sürdürülebilir kalkınmada daha iyisini inşa etme çok önemli. Yani neden? İşte, yıkılmayacak bir şey yapma ki dediğim gibi, afetlerde edindiğimiz tecrübelerde, Van’dan itibaren, Van depreminde bile 2001 sonrasında yapılmış olan konutların yıkılmadığını, enkaza dönüşmediğini gördük. Bu son depremlerde de aynı durum söz konusu, hem İzmir’de hem Elâzığ’da hem Bingöl’de hem de Van’da -yani İran Hoy merkezli bir deprem olmuştu 2020 yılı içinde orada da- 2001 yılından itibaren yani denetim yasaları çıktığından itibaren yapılan binaların yıkılmadığını, enkaza dönüşmediğini gördük. Bu, bazı önlemlerle sağlanabildiğinin iyi bir örneği.

Bu, Türkiye haritası üzerinde 2020 yılı içerisinde nerede ne kadar afet yaşadığımızı gösteren bir harita. Heyelanlar ilk şeyde, gördüğünüz gibi biraz kuzey bölgede, bu coğrafya kaynaklı tabii ki. Sel ve su baskınları yine maruz kaldığımız bir başka afet türü. Çığlarımız var Doğu Anadolu’ya doğru yüksek kesimlerde, karın çok yağdığı noktalarda. Yine, orman yangınları, Ege yoğunluklu, güney yoğunluklu orman yangınları yaşıyoruz.

AFAD’ın teşkilat yapısını aldım. Buradaki amacım uzun uzun teşkilat yapısını anlatmak değil, sadece, aslında ne kadar sade bir teşkilat yapısına sahip olduğumuzu göstermek istiyorum; yani Başkanlık, Başkan Yardımcılığı ve Daire Başkanları şeklinde yapılanmış ve örgütlenmiş bir yapı. Yani, uzman ile Başkan arasında aslında 2 tane kademe var; Daire Başkanı var, Başkan Yardımcısı var. Dolayısıyla, en tepe noktasına aşağıdan gelen bir öneri ya da bir yaklaşım çok hızlı bir şekilde, çok kısa bir süre içerisinde ulaşabilecek durumda. Teşkilatlanma yapımızın, yönetim adına, iyi yönetim adına iyi bir örnek olduğunu düşünüyorum.

Yine, personel, iller ve birliklerimiz... Bizim 81 ilde teşkilatımız var, toplamda 5.900 civarında personelle AFAD'ı yönetiyoruz. Şu an hâlihazırda 11 tane birliğimiz var, buna 5 tane daha yeni eklemeyi düşünüyoruz; kırmızıyla işaretlediğimiz yerler planlama içerisinde olan yeni birliklerimiz, 16'ya çıkarıyoruz yani birlik sayısını. İstanbul'un Anadolu yakasında bir birlik açıyoruz, Antalya'da, Maraş'ta, Sivas'ta ve Rize'de yeni birliklerimizi kurma çabası içindeyiz.

Yine, planlar, afet yönetiminde gerçekten en önemli unsurlar. Çatıda, en tepede, Türkiye Afet Yönetim Strateji Belgesi ve Eylem Planı'mız var, aslında taslak olarak hazır ancak alt planların hazırlanmadan onun çıkarılmasını doğru bulmadığımız için alt planlara biraz yoğunlaşmış durumdayız. Türkiye Afet Müdahale Planı uzunca bir süredir uygulamada çünkü müdahale anında eğer yapacak bir planınız, uygulayacak bir planınız yoksa sahada çuvallama ihtimaliniz gerçekten çok yüksek, o yüzden önceliği buraya verdik. Bu plan artık iyice oturdu, hatta bazı revizyonlar bile yaptık üstünde uygulaya uygulaya, bazı eksikliklerini gediklerini tamamlayacak şekilde, şu an güncelleme aşamasındayız. Bazı servisleri birleştirme, bazı servisleri dağıtma gibi bir karar aldık, yenilerini eklemeye kararlar aldık. Şu an kurumların görüşünde, onların geri dönüşlerini aldık. En son tekrar görüşe açıp yayınlamayı düşünüyoruz yani yeniden yayınlamayı düşünüyoruz, yayında şu anda da. Türkiye Afet Riski Azaltma Planı şu an yine hazır aşamasında bir plan. Neden yayınlamadığımızı soracak olursanız, biz bunu merkez birimlerle yaptık yani Ankara'da, işin tarafı olabilecek herkesi toplayarak uzunca süreli çalıştaylarla oluşturduğumuz bir plan, ancak illerdeki durumu da almadan bunu kamuoyuna çıkarmak istemedik. Bu sene 7 ilimizde il riski azaltma planlarını tamamladık. Bu 7 il örneğinden hareketle bir kılavuz hazırladık ve 81 ilimizde 9'uncu ayın sonuna kadar, inşallah 2021 bitmeden bütün illerimizin risk azaltma planları hazırlanmış olacak. Bunun sonucunda da Türkiye Afet Riski Azaltma Planı'nı çıkarmış olacağız. İyileştirme Planı da belli bir aşamaya geldi. Onu da paydaşlarımızla yine paylaşıp yayınlama aşamasına getireceğiz. Ardından da Türkiye Afet Yönetimi Strateji Belgesi'ni yani çatı belgeyi ortaya koymuş olacağız.

UDSEP yine bizim çok önceden yürürlüğe koyduğumuz bir proje, Ulusal Deprem Stratejisi Eylem Planı. Bu proje kapsamında ortaya çıkardığımız bazı uygulamalar var, gerçekten önemli sonuçları olan uygulamalar çıktı; mesela bunlardan bir tanesi Türkiye Afet Bilgi Bankası. Şu anda geçmişte Türkiye'nin yaşadığı afetlerin neler olduğunu bir arşivlere girerek çıkardık ve bunların envanterini çıkarmış olduk. Yine, Türkiye deprem tehlike haritası -örnekler seçiyorum sadece- DASK'ın kurulması, yine, İl Riski Azaltma Planlarının yapılması hep UDSEP'in öngördüğü şekilde ve o plan çerçevesinde ilerlemeye devam ediyor. Bununla ilgili detaylı sunum aldığımızı bildiğim için UDSEP'le alakalı, Komisyon araştırmaları başladığında size bu konuyla ilgili detaylı bir sunum yapılmıştı, o yüzden hepsinin tek tek detayına girmiyorum.

Bir de "AFAD-RED" ismini verdiğimiz aslında bir tahmin programımız var, bunu da sürekli güncelliyoruz. Yani buradaki doğruluk değerimiz de şu anda yüzde 92'lerde. Yani biz ön tahmin sistemi ile gerçekleşen arasındakini sürekli kıyaslıyoruz. Bu bize şunu sağlıyor: Hani, anlamaya yönelik bir şeyimiz var ya "Afet ne oldu, nerede oldu, ne kadar büyüklüğünde oldu ve bunun sonucu ne olabilir?" İlk anda bilginiz olmadığı için bu tahmin programlarıyla kestirmeye çalışıyoruz yani neyle gitmemiz lazım sahaya, ne kadarlık kapasite indirmemiz lazım ve nasıl müdahale etmemiz lazım. Bu açıdan bizim için çok kıymetli işlerden bir tanesi.

Yine, üniversitelere ve akademisyenlere verdiğimiz Ulusal Deprem Araştırma Programı kapsamında destekler var. İki tip desteğimiz var. Bir tanesi güdümlü, bir tanesi çağrılı; çağrılı olanlar herkese açık, güdümlü olanlar ise bizim ihtiyaç duyduğumuz ve başlığını açtığımız projeler. Onlara 700 bin liraya kadar destek veriyoruz, çağrılı olanlara da 350 bin liraya kadar. Yarışmacı çağrılı olanlar, serbest yani. Gelenlerin hepsini değerlendiriyoruz. Değerlendirmeyi de biz yapmıyoruz, yine

hocalardan oluşan bir komisyon var, komisyona gönderiyoruz ve komisyonun verdiği değerlendirme sonucuna göre sonuçlandırmış oluyoruz. Bugüne kadar 56 projeye yaklaşık 12 milyon lira para aktardık AR-GE kapsamında.

Yine, deprem haritamızı söylemiştim, UDSEP kapsamında hazırlanmıştı. Bir önceki haritayla yan yana getirilmiş hâli. Bir önceki haritada bölgeleme vardı “birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü derece deprem bölgeleri” diye. Bu haritamızda ise noktasal olarak ivme değerlerini veriyoruz ve canlı olarak veriyoruz; e-devletten girdiğinizde, bir yer, bir nokta seçtiğinizde o noktanın ivme değerini görebiliyorsunuz yani ne kadarlık bir ivme değerine maruz kalacağını gösterebiliyoruz. Bu da şunu sağlamış söylüyor bize: Mikro ölçekte, aslında detaya girebiliyoruz yani bölgeyi, koca bir bölgeyi işte “birinci derece” diye adlandırmıyoruz da aynı bölge içerisinde daha yüksek ivme değeri, daha düşük ivme değeri olabilecek yerleri de gösterebilmiş oluyoruz.

Yine, deprem gözlem istasyonları... Biraz önce girdiğimiz ekrana da yansıtmıştık. Toplamda 1.111 tane deprem gözlem istasyonu ağına sahibiz. Bu ağ Avrupa’da 2’nci sırada yani Avrupa’nın en büyük 2’nci deprem gözlem istasyonu ağına sahip ülkeyiz diyebiliriz.

Türkiye Afet Risk Azaltma Planı’nın aslında şematize edilmiş hâli. Yani biz ne yaptık? Yanda gördükleriniz enerji, tarım, inşaat, ulaştırma, bilişim, eğitim, altyapı, sağlık, 8 ayrı sektörümüz var risk azaltma kapsamına aldığımız ve bu 8 sektörün 11 tane tehlikeye maruz kalabileceğini değerlendirmişiz ve bunları önlemeye yönelik neler yapabileceğimize dair bir eylem planı ve sorumlulukları delege etmişiz. Herkesin kendi iş ve görev tanımı içine giren neyse onları delege ederek her kurumun yapması gerekenleri bu TARAP içerisinde tanımladık. Dediğim gibi il risk azaltma planları gelince de bunlarda revizyonlar yaparak bunu artık kamuoyunun bilgisine, paylaşımına açmış olacağız. Bunun alt planı olarak illerde yapılacak il risk azaltma planları var. Burada da yine hedef eylem ve sorumluluklar dağıtılıyor. Yani paydaşlar bir araya geliyorlar “Kim hangi işi yapıyor, kim hangi sorumluluğu yüklenmek durumunda?” Zaten günlük hayatımızda bizim görev alanımıza giren iş ve işlemler nelerse onlara dair sorumlulukları da alarak, bir hedef de koyarak -takip de yapıyoruz çünkü- tamamını içerecek şekilde çıkarmayı planlıyoruz.

2020 yılında yaptığımız iller bunlar. Tekirdağ’da, Afyon’da, Adana’da, Maraş’ta, Sivas’ta, Samsun’da ve Rize’de biz tamamladık. Mesela, 4 tane amaç, 17 tane hedef, işte 235 tane eylem tanımlanmış il tarafından. Yani il, AFAD koordinasyonunda bütün bu tanımlamaları kendisi yapmış oldu aslında; vali beyin başkanlığında, AFAD’ın sekreteryasında ve diğer bütün paydaşların bir araya geleceği şekilde tasarlanmış oldu. En başta anlattığım perspektife uygun yani entegre bir afet yönetim anlayışını kapsayacak şekilde tasarlandı.

Bu, yine, yeni projelerimizden bir tanesi: Afet Risk Azaltma Sistemi Heyelan Duyarlılık Haritası. Bu haritayı canlı olarak göstermek istiyorum çünkü canlı çalışan bir harita bu. Herkesin hizmetine girmiş durumda yani isteyen kamu kurumları buradaki herhangi bir noktada heyelan, kaya düşmesi duyarlılıklarını görebilecek durumda. Örnek olması açısından bir uygulama yapmak istiyoruz.

AFAD PLANLAMA VE RİSK AZALTMA DAİRE BAŞKANLIĞI PERSONELİ SİNAN DEMİR - Sayın vekillerim, Sayın Başkanımızın göstermiş olduğu harita, Ulusal Heyelan Duyarlılık Haritası olmakla beraber Afet Risk Azaltma Sistemi üzerinde üretilmiştir. Haritanın üretimi için mevcut verilerin toplanması, bunların analiz edilmesi ve sonucunda birtakım haritaların üretilmesi için yerel teşkilatımızla beraber merkez teşkilatımız çalışmış durumdadır. Ekranda görmüş olduğunuz sistem online olarak bilgisayarından ARAS sistemini göstermeye çalışıyorum size. Bu heyelan duyarlılık haritası, il müdürlüklerimiz tarafından hazırlanmış haritaların bir araya getirilmiş ve 20 metre çözünürlüğe sahip haritadır. Yine, 200 metre çözünürlüklü heyelan duyarlılık haritamız mevcut. Bu da ulusal çapta bir

analizle tamamlanmış bir haritadır. Bunun haricinde, kaya düşmesi ve çığla ilgili ekranda gördüğünüz üzere lokal afetlerin kendi içerisindeki analizleriyle tüm ulusal çapta tamamlanmış olan haritalarımız mevcuttur.

Bu haritalarımız dijital ortamda tutulmakta, saklanmakta ve yayınlanmaktadır. Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü üzerinden tüm kamu kurum ve kuruluşlarımızın paylaşımına sunulmuş durumdadır. Güncelleme olduğu andan itibaren de doğrudan diğer kurumlarımızın görsellerine yansiyacak durumdadır.

Dinamik bir süreçtir, envanterlerin üretilmesi devam etmektedir. Envanterler güncellendikçe analizlerin güncellenmesi ve yeni haritaların doğrudan yayını söz konusudur. Bununla beraber, sistem kendi içerisinde bu lokal afet türlerini analiz etmekle beraber ayrıca deprem tehlike haritası, onun haricinde, çölleşme risk haritası ki bunlar “web” servisleri aracılığıyla sisteme entegre edilmiş durumdadır, görmüş olduğunuz üzere.

İsimlerinden bahsedeyim, yine taşkın haritaları Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ve Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan taşkın haritaları sisteme entegre durumdadır. Bunun haricinde, yine tsunami haritaları belirli ölçeklerde alınıp üretilmiş olanlar -ki Kandilli Rasathanesi tarafından üretilmiş olan haritalar- sisteme entegre edilmiş durumdadır. Kamu kurum ve kuruluşlarımızca üretilen birçok haritanın sisteme de entegrasyonu söz konusudur, kendi ürettiğimiz haritaların yayınlanması gibi.

Bunun haricinde herhangi bir noktaya geldiğiniz zaman sistem üzerinden, afet türlerine ait tehlike derecelerini görüyor olabilirsiniz. Mesela tıkladığım nokta üzerinde il, ilçe, köy ve nüfus bilgileriyle beraber deprem ivme değerli, heyelanla ilgili orta şiddette bir duyarlılığın söz konusu olduğunu, su baskını, kaya düşmesi ve çığ tehlikesinin de olmadığını görebiliyoruz örnekte.

Sistemin yönetim modülü üzerinden yerel teşkilatlarımızın güncellemelerini görebiliyoruz. Ekranda yaklaşık 33.385 tane heyelanın kayıtlı olduğunu görüyorsunuz. Bunun haricinde, kaya düşmesi olarak 4.765 adet kaya düşmesi alanının işaretli olduğu, 871 adet çığ ve obruk da yeni çalışmalarımızdan bir tanesi -özellikle biliyorsunuz hani Konya bölgesinde çok yaşanıyor- 557 tane obruk kayıtlı altına alınmış durumda. Heyelan, kaya düşmesi ve çığ duyarlılık haritalarının tamamlanmış olduğunu ifade ettik, obrukla ilgili çalışma ise yerel ölçekte çalışılmakta olup envanter çalışmalarından sonra duyarlılık haritalarının üretilmesiyle ilgili Konya İl Müdürlüğümüzün yapmış olduğu çalışmayı sisteme entegre edeceğiz.

Teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN - Sinan Bey’in anlatımından da anlaşılacağı üzere arkasında gerçekten yoğun bir dijitalleştirme çalışması aynı zamanda ekiplerimizin sahaya giderek bizzat yerinde inceleyip işaretlemelerinin sonucunda oluşturulmuş bir harita. Hatta biraz iddialı noktaya geldik bu haritalarla ilgili olarak. Ulusal düzeyde yani Türkiye ölçeğinde bunu yapabilmış bir ülke bilmiyoruz. Yok demek istemiyorum çünkü hepsini tek tek hani belki bize açmamışlardır ama var olabilir ama biz bilmiyoruz. Yani bugüne kadar bölgesel olarak yapılanları gördük yani İtalya’nın kuzeyiyle ilgili mesela bir işaretleme söz konusu, başka ülkelerde yine belli bölgelerde söz konusu ama ülke genelini kapsamayacak şekilde yapıldığını henüz yapıldığını bilmiyoruz; bu ilk gibi bir durum söz konusu olabilir yani.

Yine, hazırlıkla ilgili, eğitim bizim için çok önemli. Biz 2014 yılından itibaren aslında afet farkındalık eğitimleri yüz yüze veriyoruz. Bugüne kadar 14 milyon vatandaşımıza yüz yüze eğitim sağlamıştık. Bu sene yeni bir hedef koyduk, geçen sene afetlere hazırlık yılı ilan etmiştik, bu seneyi de eğitim yılı ilan ettik yani kendimize böyle bir önceliklendirdiğimiz konularla ilgili hedefler koyuyoruz.

Geçen yıl “12 ay, 12 tema”yla afetlere hazırlıkla ilgili temaları belirleyip o hazırlıklarla ilgili farkındalık oluşturmaya çalışmıştık. Bu yıl ise on iki ay boyunca afet eğitimlerine ağırlık vereceğiz ve toplamda 51 milyon vatandaşıma afet farkındalık eğitimi sağlamayı düşünüyoruz.

Şunu gördüğümüz için söylüyoruz bunu: Afet yıkım alanlarında, işte merdiven boşluklarında ölümlerin daha fazla olduğunu, afet eğitimi almış olanların yıkım olsa bile o yıkımlardan daha az etkilenebilecekleri bizim sonuçları itibarıyla elimizde olduğundan bu davranış değişikliğini sağlamak zorundayız diye düşünüyoruz vatandaşlarımız nezdinde, afet farkındalığıyla ilgili davranış değişikliğini sağlamak zorundayız, bu yüzden de en büyük odağımız bu sene eğitimler olacak. 51 milyon vatandaşıma, dediğim gibi, ulaşmayı hedefliyoruz.

Şu soru akla gelebilir: Yani AFAD işte butik bir kurum, sayısı az, eğitimci sayısı daha az. Biz ne yapıyoruz? İşte bütün o TARAP’ta, TAMP’ta veya diğer yaklaşımlarda benimsediğimiz beraber olma ruhunu burada da devreye sokmuş durumdayız. Bütün bakanlıklarımızla protokoller imzaladık, bütün valilerimize afet farkındalık eğitimi verdik, mülki idari amirlerimize verdik, onlar aracılığıyla da onlardan eğittiğimiz eğiticiler aracılığıyla da muhtarlarımıza ulaşıyoruz şu anda. Yine STK’lerle, kamu kurumu niteliğinde, hüviyetindeki kuruluşlarla yani esnaf sanatkâr odalarından tutun sendikalara kadar herkesle protokoller imzalıyoruz, bu protokollerin sonucunda da o kuruluşlardaki eğiticileri eğitip onların da kendi kurumlarında veya vatandaşlara eğitim vermesini sağlamaya çalışıyoruz. Dolayısıyla, yine, koordinasyonda topyekûn bir eğitim harekâtı başlatmış durumdayız ve inşallah, en kısa zamanda bunu sağlayabileceğimizi düşünüyoruz.

Yine, tekrarın önemini vurgulamıştım, biz yerelde, bölgeselde, ulusalda ve ek olarak Sayın Bakanımızın talimatıyla habersiz tatbikatlar yapıyoruz. Bunların hepsinde hedeflerin çok üzerine çıkmış durumdayız. Yani biz mesela, bir yıl öncesinden “100 tane tatbikat yapalım.” demişsek yüzde 130’a çıkmışız, 30 fazlasını yapmışız.

Habersiz tatbikatlar çok orijinal, o da şu: Günün herhangi bir saatinde –yani bu, mesai dışında da olabilir, sabahın erken saatlerinde de olabilir, gece de olabilir- buradan bir ekip tatbikat yapmayı planladığı ile gidiyor habersiz bir şekilde, çat kapı içeriye giriyor, valiliğe –çünkü valinin yönetmesini bekliyoruz yerelde- “Sayın valim, şu büyüklükte bir deprem söz konusu, senaryosu da budur, buyurun.” diyoruz ve ondan sonra bakıyoruz, hiçbir şeye de karışmıyoruz yani vali ne yaparsa ondan ibaret bir şey. Burada çok orijinal şeyler yaşadık gerçekten. Bizim için de çok öğretici oldu, valilerimiz için de çok öğretici oldu. Birden afallayanlar oldu, ne yapması gerektiği bir anda aklından uçup giden veya o anda hemen koordinasyonu toplamasını gerektiğini söyleyen valilerimiz veya koordinasyon sırasında aksayan olabiliyor veya bazen de biz zorluyoruz, diyoruz ki: “Falanca yerden ihbar geldi. 112’yi arayıp ihbarda bulunun.” 112’yi aratıyoruz valiye, vali arıyor 112’yi, ihbarın olduğu yere gerçekten araç sevkıyatı yapıyor, ne kadar zamanda gittiğinde bakıyoruz. Yani bunların hepsi, dediğim gibi, plansız bir şekilde, doğaçlama olduğu için gerçekten ilde de çok ciddi bir farkındalığa neden oluyor. Planlı tatbikatların, tabii, bir senaryo içerisinde gerçekleştirilmesi... O da önemli çünkü planı yerine getirebilmenin ne ölçüde mümkün olduğunu görmek de bizim için önemli ama aniden buna maruz kalmayı da görmek istiyoruz. O yüzden de habersiz tatbikatlara ağırlık veriyoruz.

Toplanma alanları... Bu, kamuoyunda çok gündeme geliyor biliyorsunuz. Toplanma alanları, aslında bir istasyon gibi düşünülmesi gereken noktalar. Aile planları içerisinde, günlük hayatta hepimiz bugün isteyiz, buradayız, çocuğumuz okula gidiyor, eşimiz başka bir yerde çalışıyor. İstanbul depreminde başımıza gelmişti, iletişim kopmuştu, iletişim sağlanamadı uzunca bir süre cep telefonları vasıtasıyla. Dolayısıyla, biz şunu bilmeliyiz aile içerisinde: Nerede toplanacağız, nerede bir araya geleceğiz? İletişimin kopmuş olduğu senaryoda bizim birbirimizden haberdar olmamız ancak fiziken bir araya

gelmekle mümkün. Bu noktalar onun için oluşturulmuş noktalar. Belediyeler aslında belirliyor yerleri. Biz de belediyelerin belirlediği yerleri, işin doğrusu, e-devlet üzerinden servis ediyoruz, vatandaşın bilgisine sunuyoruz, kendisine en yakın yerleri sorgulayabilme imkânı sağlıyoruz.

İstanbul’da toplanma alanları kişi başına 1,3 metrekareydi, en son Sayın Bakanımızın öncülüğünde yoğun bir çalışma yapıldı İstanbul’da, zorladık da Jandarma öncülüğünde, 3,9 metrekareye çıktı kişi başına düşen toplanma alanı metraji yani metrekaresi kişi başına 3,9 metrekareye çıkmış oldu; neredeyse 3 katı gibi.

Yine, kapasiteyi artırmanın bir başka yolu, AFAD gönüllülük sistemini oluşturduk. Bu sistem içerisine e-devlet üzerinden kişiler başvuruda bulunmak istiyorlar “Ben gönüllü olmak istiyorum.” diye. Bu, iyilik yapma arzusunun bir yansıması aslında, çok da teveccüh gördü, 280 binin üzerine çıktık başvuruda. Şu ana kadar en az 1 eğitimi tamamlayan 57 bin kişi var, 123 bin kişi de eğitimde, şu anda on-line eğitimleri devam ediyoruz.

Bu şu şekilde gerçekleşiyor: Kişi müracaatta bulunuyor, biz ona bir eğitim atıyoruz uzaktan, o eğitimi tamamladıktan sonra küçük bir sınav ve ardından başka bir eğitim. Bu dijital ortamdaki eğitimler tamamlandıktan sonra yüz yüze eğitimleri alıyor ve destek AFAD gönüllüsü oluyor yani belli bir seviyeye gelmiş oluyor, yüz yüze eğitimleri de alıyor, ondan sonra sahada bizimle beraber çalışacak noktaya gelmiş oluyor. Bir de uzman AFAD gönüllüsü kavramsallaştırmamız var. Orada da zaten kendisi devletten aldığı belgeyle ispatlanmış bir mesleğe sahip olma durumu söz konusu. O tip kişilerin uzmanlık bilgisini alıyoruz ve sahada ihtiyacımız olduğu zaman davet ediyoruz. Ne olabilir mesela? Doktorlar, hemşireler -zaten hemşirelik, doktorluk belli bir eğitimin sonunda- öğretmenlik gibi bazı meslekler de söz konusu olabilir. Bunları da uzman AFAD gönüllüsü olmak isterlerse uzman AFAD gönüllüsü yapıyoruz.

Yine, haberleşme bizim için çok önemli. Burada “AYDES” diye bir sistemimiz var, Afet Yönetim Karar Destek Sistemi. Bununla ilgili detaylı bilgi aldığınızı zannediyorum. Afet anında kapasitemizi veya ihtiyaçların ne olduğunu bize on-line bir şekilde gönderebiliyorlar ve biz tamamını gördüğümüz için ihtiyaçların sahaya sevk edilmesi daha rahat sağlanmış oluyor.

Kesintisiz haberleşme gibi bir projemiz var, burada da Emniyetle beraber çalıştık. Emniyetin hava araçları var biliyorsunuz. Biz onlara yer istasyonları alıp verdik, o yer istasyonları sayesinde hava araçlarındaki görüntüler yere indirilmiş oluyor. Dolayısıyla, buraya, bu merkeze aktarma imkânına sahibiz. Bunu birçok afette de denedik. Emniyetin araçları yükseldiler, görüntü aldılar ve bizim o yer istasyonları vasıtasıyla indirip bir bilgi aktarma imkânımız oldu. Dolayısıyla, daha hızlı bir şekilde analiz yapabiliyor olduk.

Müdahaleyle ilgili de kapasitemizi oldukça ileri bir noktaya taşıdık. 2019’da 3.724 olaya, 2020’de de 3.126 olaya bizzat AFAD ekipleri olarak müdahil olmuşuz. Mobil koordinasyon tırlarımız, 8x8’lerimiz, arama-kurtarma, orta sınıf, orta tonajlı, ağır tonajlı araçlarımız, hepsi elimizde envanterde var. Bunların hepsi modern araçlar, kapasiteleri ve imkânları da oldukça yüksek.

Yine, bütün ekiplerimizin -yani birliklerimizden bahsediyoruz ekipler derken- 11 tane birliğimizin tamamı INSARAG standardına sahip ama INSARAG’da bizim kotamız olduğu için 2 ilimiz sadece INSARAG sertifikalı resmî anlamda; İstanbul ve Ankara, diğer 9 ilimiz de aynı standarda sahipler ama kota yüzünden INSARAG sertifikası var demiyoruz, ulusal düzey sertifikaya sahipler. Aslında, kotamız olsa 11 ekibimizin 11’i de müdahale anlamında uluslararası ekiplere dâhil olabilecek kapasitede, nitelikte.

Yine, afetlere hazırlık anlamında lojistik depolar çok önemli. Bizim 26 tane lojistik depomuz var ancak diğer kalan illerde de destek -cep dedik önce sonra destek- depolarımız söz konusu. Aslında 81 ilin tamamında depomuz var. Bunlardan 26 tanesi büyük kapasiteli, 96’lık ve 48’lik deniz

konteynerlerinden oluşuyor. Bunların içerisinde şu anda çadır, yatak, battaniye ve yastık çarşaf seti tutuyoruz. Şu an hâlihazırdaki anlık verilerimiz de burada; 93 bin çadır var elimizde şu anda, 200 bin yatak, 188 bin battaniye, 141 bin de yastık çarşaf seti var ve 18 bin de mutfak setimiz var, yani ailelerin kullanımına her an hazır tuttuğumuz.

Buradaki şeyimiz şu: Bizim talimatımız, Başkanlığın talimatı gittiği andan itibaren depodan bir saat içerisinde o konteynerin çıkmasını bekliyoruz, şartımız bu. Yani bir saat içerisinde birinci konteynerin yola çıkmış olması gerekir. Eğer bu depo bölgesel depoya yani o 26 taneden 1 tanesi ise büyük afet olması hâlinde de yirmi dört saat içerisinde de deponun tamamının boşaltılmasını istiyoruz. Böylece, hızlı bir şekilde sahaya aktarma şansımız var.

Malumunuz, afetten evleri yıkılanlara da hak sahipliği sonucunda biz afet konutları yapıyoruz. Bugüne kadar 312.999 afet konutunu yapıp hak sahiplerine teslim etmişiz. Bunların belli yıllarda tabii yükseldiğini görüyoruz. Nedeni de o yıllarda olan büyük afetlerdir. Mesela, 2011, 2012, 2013 yılları Van depreminin sonrasında gelen yıllar olduğu için o yıllardaki afet yapımı fazla yüksek görünüyor. Yine, mesela, 2020 düşük, 2021 muhtemelen yüksek olacak çünkü elimizde şu anda 30 bin civarında hak sahibi var, biraz sonra slaytlarda da gelecek.

Türkiye Afet Müdahale Planı, bu plandan herkes çok bahsediyor ne olduğunu anlamak adına koyduk buraya. Neden biz bu planı yapma gereği duyduk? 2011’de biliyorsunuz Van depremi oldu, AFAD 2009’un sonunda kurulmuş bir kurum, daha kendi yapılanmasını tamamlamadan Van’da bir depreme maruz kaldı. Van çok kötü yönetilmedi yani hepiniz hatırlarsınız, iyi bir yönetim sergilendi ama biz oradan dersler çıkarıyoruz, o derslerin sonucunda da diyoruz ki daha etkin bir müdahale gerçekleşebilmesi için bir plan hazırlanması lazım ve bu plan çalışmaları Van depreminden sonra başlıyor. Yine, diğer planlarda olduğu gibi rol ve sorumluluklar dağıtılarak ve tanımlanarak kurum ve kuruluşlara veriliyor. Ardından da şunu söylüyoruz: Biz aslında afetin sıfıncı dakikasından itibaren olaya müdahale ediyoruz, ilk anda yani ilk bilgiyi aldığımız andan itibaren müdahale süreci başlamış oluyor yani bir şeyin uzun uzadıya değerlendirilmesini veyahut da çok fazla zaman geçmesini beklemiyoruz. Herkes görevini biliyor, herkes sorumluluğunu biliyor, bütün kurum ve kuruluşlar.

(Video gösterimi yapıldı)

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN - Temel mantığında ana çözüm ortakları ve ana çözüm ortağının da koordinasyonunda destek çözüm ortaklarının bir araya geldiği başlıklar söz konusu. Burada kurumsal şeylere bakmıyoruz yani AFAD’ın ismini anmasak da olur ama mesela “arama kurtarma” başlığımız bu. Arama kurtarma faaliyetlerini kimler yapıyorsa, bunu temelde hangi kurum icra ediyorsa ona ana çözüm ortağı görevini veriyoruz; ardından da onun, beraber çalışacağı destek çözüm ortaklarıyla bir araya gelmesini bekliyoruz.

Ekrana yansıttığım, AFAD’ın doğrudan sorumlu olduğu çalışma grupları. Arama kurtarma, KBRN, barınma, çalışma grupları lojistiği, kaynak yönetimi, bilgi yönetimi ve değerlendirme ve izleme, uluslararası destek ve iş birliği, satın alma, muhasebe, bütçe, ulusal ve uluslararası nakdî bağış; bunların tamamından AFAD bizzat ana çözüm ortağı olarak sorumlu. Bu, bizzat kendisi yapıyor anlamına gelmiyor; destek çözüm ortaklarıyla beraber yapıyor, mesela barınmada bizim destek çözüm ortağımız Kızılay. Biz kendi stoklarımızı biliyoruz yani şu anda -size aktarmıştım- 93 bin çadır var benim stokumda ama bu 93 binin yetmeyeceği bir afete maruz kaldığımızda Kızılayın depolarındakileri de biz bunun içine katarak, dâhil ederek değerlendiriyoruz; dolayısıyla barınma beraber yürüttüğümüz bir iş. Yine, arama kurtarma da aynı. İzmir’de görmüşsünüzdür yani enkazın üstünde hem itfaiyelerimiz, belediyelerin itfaiyeleri hem STK’lerimiz hem arama kurtarma eğitiminden geçmiş olan kamu kurum

ve kuruluşları hem de AFAD ekipleri hep beraber çalıştık, beraber organize olduk. Segmentlere böldük enkazı, 4-5 segmente. Her birinden biri sorumlu oldu ve o şekilde çalışmaları yürüttük. Yani anlatmaya çalıştığımız şey, burada da bir birliktelik ve iş birliği ruhu var aynı şekilde.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığında 2 tane çalışma grubu sorumluluğu söz konusu. Bir tanesi, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğünün aynı bağış depo yönetimi yani vatandaşların dışarıdan gönderecekleri nakdi olmayan bağışların alınması, toplanması ve dağıtılması sorumluluğu. Bir diğeri de psikososyal destek. Bunda da Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü ana çözüm ortağı olarak belirlendi. Sağlıkta da Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevi söz konusu.

İçişleri Bakanlığının bizim dışımızda, bizim saydığımız 10 çalışma grubu görevinin dışında 2 ayrı görevi daha var: Güvenlik ve trafik, Emniyet Genel Müdürlüğünde; tahliye ve yerleştirme, planlama; bu, Jandarma Genel Komutanlığında ve işte AFAD'ın az önce saydığımız çalışma grupları, yine İçişleri Bakanlığının görev ve sorumlulukları...

Çevre ve Şehircilik Bakanlığında altyapıyla ilgili, enkaz kaldırmayla ilgili ve hasar tespit çalışmalarının yürütülmesiyle ilgili görevler var. BEP'in konusu, son güncellememizde belki yer değiştirebilir yani bu, belediyeler üzerinden yaptığımız bir çalışmaydı, o yüzden belediyelerle ilgili genel müdürlük Çevre Bakanlığına geçince İçişleri Bakanlığından Çevre Bakanlığına geçmiş oldu yeni Cumhurbaşkanlığı yönetim sistemiyle beraber.

Hazine ve Maliye Bakanlığında zarar tespit çalışmalarının yapılması var.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığında haberleşme, teknik destek ve ikmal, ulaşım, altyapı ve nakliye çalışma grupları var.

Tarım ve Orman Bakanlığında gıda, tarım ve hayvancılık yani hayvanların itlaf olması durumunda onların kaldırılması, hayvanların barınmalarının sağlanması veya nakledilmelerinin sağlanması gibi görevler içeriyor.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığında da enerjiyle ilgili bir kesinti durumu söz konusuysa o sorumluluk söz konusu.

Kızılayda da beslenme yani Kızılayın mesela beslenmeyle ilgili yükümlülüğü var ama tek başına yürütmüyor; o da STK'lerin, yine belediyelerin beslenmeye dair kapasiteleri varsa onları koordine ederek sahada iş yapıyor. Bu anlattığım mantık, aslında bütün ana çözüm ortağı olunan işlerin tamamı için geçerli.

Biz afetleri dört seviyede değerlendiriyoruz -burası biraz detay olacak, ben merak ettiğinizi düşündüğüm için koydum bunu- her afete aslında ulusal seviyeden müdahale yapılmıyor. Afetler dört seviye şeklinde değerlendirmeye tabi tutuluyor. Birinci seviye, ilin kendi kapasitesiyle üstesinden gelebildiği afet seviyesi yani hiç başka bir yerden ihtiyaç duymadan, kendi elinde var olan imkânlarla üstesinden gelip baş edebilme kapasitesi olduğu seviye durumu.

İkinci seviye ise ilin kendi başına üstesinden gelemeyeceği ancak çevresindeki illerden birkaç ufak destek alarak yani bölgedeki o illerin vereceği desteklerle üstesinden gelebileceği seviye. Buna “bölgesel” diyoruz, ikinci seviye.

Üçüncü seviye artık bu içinde bulunduğumuz salonun kullanılacağı üst seviyedir çünkü ulusal kapasitenin tamamının kullanıldığı seviye. Biz 2020'de 3 defa bu salonun kullanılmasını gerektiren olay yaşadık; birincisi Elâzığ depremi, Giresun'daki sel felaketi ve İzmir depremi, her üçünde de bu salon fiilen kullanıldı. Niye? Çünkü bütün ulusal kapasiteye ihtiyaç duyduğumuz, baş etmekle ilgili yerelin ve bölgenin yeterli olmadığı, sevkiyatların uzak yerlerden, uzak illerden yapıldığı afetlerdi bunlar. Dolayısıyla üçüncü seviye yaşadık.

Dördüncü seviyeyi şu ana kadar yaşamadık. Dördüncü seviye şu demek: Bizim ulusal kapasitemizin yetmediği ve uluslararası yardım çağrısına çıktığımız... Bu, dünyada da böyle yani bazı afetler vardır ki sizin ulusal kapasiteniz onunla baş etmeye yetmeyebilir. Burada işte en başta anlattığımız konuya geri dönecek olursak risk azaltma burada önemli. Baş edebilme kapasitemizin seviyesine indirilmesi gerekir. Risk azaltma yapacağımız yatırımlar bunu sağlarlar bize. Eğer biz bu risk azaltmaya bu kadar etkili bir şekilde yatırım yapamazsak baş edebileceğimizin üzerinde bir afete maruz kalma durumunda uluslararası yardıma ihtiyaç duyarız.

İli işaretledik önce, ilin kendi seviyesi. Yine bölgesel... Bu seviyelendirmenin şematize edilmiş hâli ve üçüncü seviyede de tüm ulus. Yani bir ilde bir olay oldu, kendisi baş etti, ardından bölge, ardından da ulusal ve dördüncü seviyede de artık dışarıdan gelecek yardımları bekliyor olacağız.

Tabii, dördüncü seviyeye karar vermek bizi aşan bir şey. Yani bizim teklif edeceğimiz, kapasiteyi değerlendirdiğimizde bununla ulusal düzeyde -çünkü kapasiteyi biliyoruz yani biz- bu kapasiteyle biz bu afetin üstesinden gelemeyiz deyip Bakanlığımız aracılığıyla Cumhurbaşkanlığıımıza teklif ediyoruz, Cumhurbaşkanlığı tarafından alınması gereken bir karar dördüncü seviye kararı.

Burada bir, iki, üç, dört diye sıraladık ama bunlar aslında bazıları eş zamanlı olarak gerçekleşiyor, bir “checklist” gibi bir şey var elimizde. Yani biz bir afet olduğunda ne yapıyoruz önce? Bakıyoruz, işte diyoruz ki: Merkez üssü neresi, büyüklüğü, etki alanı, yıkıcı olma durumu... Yani bunlar sürekli elimizde bulunsun istiyoruz kontrol etmek anlamında çünkü bilen olur, bilmeyen olur ama aynı standardı uygulamak zorundayız.

İkinci aşama: Muhatap belirle, iletişim kur, bilgi al. Niye? Hangi seviyede -az önce izah etmeye çalıştım- sahaya indirmemiz gerekiyor kapasitemizi, onların belirlenmesi için. Mülki idare amirlikleriyle, etkilenen il müdürlükleriyle, bunların hepsiyle konuşarak olayın boyutunu anlamaya çalışıyoruz, anladıktan sonra da yani iletişim kurulduktan sonra da harekete geç. Harekete geçtik, yerleşim yerindeki kapasite yeterliliğini değerlendiriyoruz. Destek yardım malzemelerini harekete geçiriyoruz, etraftan gitmesi gereken malzemeler varsa onları gönderiyoruz. TAMP çalışma gruplarının toplanmalarını istiyoruz yani eğer burası toplanması gerekiyorsa bunlara hemen bir mesaj, bir telefon, hepsi bir arada, beraberce gidiyor ve bu grupların toplanmasını sağlıyoruz. Burada yine keşif yaptırmak için kara yolundan, helikopterden, İHA’dan, JİKU’dan... Yani Türkiye’nin bu anlamdaki kapasitesi gerçekten çok yüksek. İstanbul Risk Azaltma Planı’nı yaptığımız gün aslında kapasitemizin de biraz ne olduğu görülsün, anlaşılsın diye Haliç Kongre Merkezi’ne indirdik yani birçok hava aracı, birçok kara aracı, tırlar, kamyonetler, müdahale araçları oldukça fazla, biz alanı şey yapamadık inanın, getirmedik yani araçları çünkü o büyük alan yetmedi yani bizim araçlarımıza.

Arama konusunda, neyle yapacağız, işte yine kapasitemizin içerisinde olan görev köpekleri, gece görüşü, termal kameralar, “drone”lar, enkaz kameraları -yani enkazın içine salıp bakabildiğiniz kameralar var- enkaz dinleme... Bu, kamuoyunda çok konuşuldu, hani ekipler diyor ki: “Susun.” O sessizlik anında içerideki en küçük bir sesi bile duyabilecek bazı cihazlar var, onlara sahibiz, onları yerleştiriyor arkadaşlar ve dinleme yapıyorlar, bir yaşam belirtisi bunmaya çalışıyorlar.

Yine kurtarma konusu, işte AFAD ekiplerinin, belediyenin, itfaiyenin, STK’lerin, hepsinin tek tek gözden geçirildiği bir aşama. Görevlendirme gerekiyorsa, dışarıdan görevlendirmelerin yapılmasıyla ilgili süreçleri değerlendirecekleri dördüncü aşama.

Beş de eğer ihtiyaç varsa lojistik depolardan nelerin çıkması gerektiğine dair onların belirlenip gönderilmesiyle ilgili.

Altıda da yine kontrol amaçlı bir deprem olduğu, tsunami var mı, bölgedeki hava durumunun nasıl olduğu, başka bir ikincil afeti tetikleyip tetiklemediği. Bu hem teknolojik kaynaklı ikincil afet olabilir hem de yer kayması gibi afetler olabilir çünkü depremler biliyoruz ki ciddi anlamda yer kaymalarına da neden olan afet türü. Kültür varlıkları etkilenmiş mi?

Yine, diğer birim kaynaklarının seferberlik durumu ihtiyaçlarının incelenmesi var. Burada da işte enerjiyle ilgili, sağlıkla ilgili, güvenli trafiğin durumuyla ilgili, haberleşmeyle ilgili yani hem onlara bilgi aktarıldı mı hem hangi aşamada olduğu hem de sonucuna dair kişinin tik atacağı bir kontrol listesi.

Bizim müdahale şeyimiz bu, yani önce haberin alınması, değerlendirilmesi... Zaten 1.111 tane istasyonumuz olduğu için -biraz sonra aşağıda göreceğiz- 7/24 çalışan bir deprem izleme ve değerlendirme birimiz söz konusu. İlk veriyi onlar alıyorlar zaten anında, alıp değerlendirip depremin büyüklüğünü ölçümlüyor o ölçümlemeye göre AFAD-RED'den de bir tahmin alıyoruz ne olmuş olabilir diye, ardından da saha taramalarıyla beraber onları birleştirerek ne tür bir kapasiteye ihtiyaç duyabileceğimizi değerlendirip afetin seviyesini belirleyip işe giriyoruz, olayın aslında özeti bu.

Bir de iyileştirme süreçlerimiz var. Burayı kısaca, belki hızlıca çünkü Elâzığ'a, İzmir'e gittiğinizi biliyorum, Elâzığ ve İzmir'de belki yoğun bir şekilde aktarılmıştır size. Ama biz burada ne yapıyoruz? Genel hayatı etkililik-etkisizlik değerlendirmesi yapıyoruz, hasar tespit raporlarının kontrolünü yapıyoruz. Hasar tespit çalışmaları Çevre ve Şehircilik tarafından yapılıyor, bize gönderiliyor, biz de o verilerin doğruluğunu veya işte kontrolünü sağlıyoruz. 2020 yılından yani 2021'in ilk iki ayını da değerlendirirsek, 88 tane genel hayatı etkililik oluru almışız, 105 tane olayda genel hayatı etkisiz değerlendirmesi yapmışız.

Yine, aktardığınız acil yardım ödenekleri ve 4.123 altyapı hasarı kaynaklı aktarılan paralar... Bu 4.123 belediyelere ve il özel idarelerinin altyapılarının hasar görmesi durumunda bize teklif ediyor komisyon tarafından, biz onu değerlendiriyoruz ve Strateji Bütçe Başkanlığından talep ediyoruz ve bu ödeneğin gelmesi hâlinde de ilin belediyesine veyahut da özel idaresine aktarılması söz konusu oluyor. Bu on dört ay içerisinde 513 milyon lira bir para aktarımı yapılmış. Acil yardım işe olay olduğunda can suyu mahiyetinde, hemen bir şey varsa o maksatla AFAD tarafından gönderilen bütçe.

Hak Sahipliği Borçlandırma ve Yatırım Programı çalışmalarımız var. Bunlar 7269 sayılı Kanun'da bize vazedilen, bize emredilen süreçler. Bunların her birini aşama aşama gerçekleştiriyoruz. Son dönemde yani bu süreçlerin her birini arka arkaya topladığımızda yüz otuz beş gün sürüyordu. Bunu birleştirmek istedik, hak sahipliği ve borçlandırma süreçlerini altmış gün, altmış gün arka arkaya eklenecek şekilde değil de altmış günde hem hak sahipliğinin talebini almak hem de borçlandırmasını yapmak gibi üst üste bindirdiğimiz bir süreç var, buradan kazandığımız bir altmış gün var vatandaşın lehine olsun diye. Yetmiş beş gün içerisinde tamamlıyoruz şu anda.

Yine, bu 2020 ve 2021'in ilk iki ayını kapsayacak şekilde 30.779 hak sahibimiz var, bunlar tespitli, artık hak sahipliği kesinleşmiş insanlar. Dağılımları da ekrandaki gibi; Elâzığ, Malatya, Manisa, Van, Bingöl, Erzurum, İzmir, Adıyaman, Diyarbakır, Tunceli, Denizli, Afyon. Bütün bu illerde hak sahiplerimiz var ve kendilerinin yıkılan konutlarının yerine hak sahibi oldukları için yenilerinin imar edilmesi durumu söz konusu. Yani az önce 312 bin konut yaptığımızı söylediğimiz bir slayt vardı, bu senenin sonunda muhtemelen bu rakam 350 binlere doğru gelmiş olacak.

Yine, birkaç türlü ihaleleri yapıyoruz yöntem olarak söyleyeceğim. Bunların bir tanesi, bütçe doğrultusunda illere gönderdiğimiz, illerin yapması gereken miktarları göndererek ihale açarak yaptığımız konutlar. 525 konut, 23 ahır AFAD il müdürlükleri vasıtasıyla ihaleye çıkılarak yapıldı. Yapı İşleri Genel Müdürlüğünce 473 konut, 18 iş yeri yapıldı; bunun toplam miktarı 106 milyon lira. Bir de TOKİ aracılığıyla yaptığımız var. TOKİ'ye aslında bir para göndermiyoruz başlangıç aşamasında, TOKİ

kendisi yapıyor, ardından da ya mahsuplaşıyoruz ya da bütçe ödenekleri doğrultusunda kendilerine para aktararak borucumuzu ödüyoruz. Bugüne kadar TOKİ tarafından -2020 ve 2021'in ilk iki ayı için söylüyorum bunu tabii- 7.955 konut, 1.709 ahır, 213 iş yeri imalatı yapıldı.

Bir de son olarak, 7269 ile 6306, 2 tane kanun var, sanki ikisi aynı şeymiş gibi anlaşıyor. 7269'un temel perspektifi ve odak noktası yani kanunun ruhu diyeceğimiz şey aslında barınma hakkı üzerinden gitmesi; 6306 ise barınma hakkı üzerinden değil, mülkiyet hakkı üzerinden gidiyor yani kişi hakları, özel mülk üzerinden giden bir kanun ruhu var. Ben bunu vurgulamak istedim çünkü bu ikisi aynı şeymiş gibi bazen... İzmir'de mesela konutların yıkıldığı yerlerde kentsel dönüşüme girmesi gereken konutlar da söz konusu olduğu için, hak sahipliği ve kentsel dönüşüm birlikte gittiğinden ikisi birbirine karıştırılıyor gibi oldu. Aslında öyle değil yani bu ikisinin tamamen perspektifleri farklıdır, bakış açıları farklıdır. Biz kişinin kaç tane evi, kaç tane iş yeri olduğuna bakmaksızın barınma hakkının elinden kaybolmasıyla ilgili olarak değerlendirme yaparız. Barınma bir haktır ve bunun sağlanması gerekir diye düşünüyoruz. Bu yüzden de bizim verdiğimiz yani harcadığımız para hem Bakanlar Kurulunca belli indirimlere tabi tutuluyor hem o bölge eğer yeni inşa edilmişse altyapısıyla ilgili toplam miktarın tamamı AFAD tarafından karşılanıyor hem de paradan hiçbir şekilde faiz alınmıyor ve iki yıl ödemesiz, yirmi yıl eşit taksitlere bölünerek geri isteniyor vatandaştan. 6306 ise öyle değil, mülkiyet hakkı üzerinden gittiği için kişinin eğer 3 tane evi varsa 3 tane evi olmalı diye bakıyor yani o perspektifi koruyarak gidiyor. Biz ise kişinin barınma hakkının kaybolup kaybolmadığına bakıyoruz. Bize şu sorular geliyor çünkü: DASK Kanunu'nda mesela büyükşehirlerde deprem sigortası yaptırma zorunluluğu söz konusu; bunu neden yaptırıyoruz? Yani bunu neden yaptırıyoruz çünkü belli olaylardaki ölçeklendirme gereği biz riskimizi transfer etmek istiyoruz. Yani o büyük afetlerde devletin kaldıramayacağı bir şeyle karşı karşıya kalmaması için bunun transferi söz konusu. Ha bu nereden çıktı? Bu deprem sigortası aslında Amerika kaynaklı biliyorsunuz. Los Angeles'ta meydana gelen bir deprem karşısında Amerikan devleti bununla baş edemeyince bundan sonraki süreçleri sigortalamayla aşmaya çalışıyor. Bunun benzeri bir örneğini biz de Türkiye'de yürürlüğe koymuş durumdayız. Burada şu...

Mesela bize vekillerimizden de geldiği için söylüyorum; ya adamın 2 tane konutu vardı niye 1 tane veriyorsunuz? Çünkü 2 tane konutunu karşılamak... Mülkiyet üzerinden bakmıyoruz biz meseleye; biz barınma hakkının kaybolup kaybolmadığıyla ilgili bakıyoruz ya da aynı kişinin aynı afet bölgesinde birden fazla konutu varsa ve biri yıkılmış biri yıkılmamışsa hak sahipliği söz konusu olmuyor mesela. Çünkü kişinin kendisinin o mülkiyetle ilgili tasarrufla bulunması, onun korunmasıyla ilgili önlem alması gerekir diye bakıyor.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim. Çok uzattım galiba.

Sorunuz varsa sorularınızı cevaplayabilirim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU - Evet, biz çok teşekkür ediyoruz AFAD Başkan Vekilimiz Hamza Taşdelen Beyefendiye.

Gerçekten kapsamlı bir sunum oldu. Bizim de hem İzmir'de hem Elâzığ'da hem de Komisyonumuzun faaliyete başladığı 10 Kasım tarihinden beri gerçekleştirdiğimiz tüm toplantılarla ilgili birçok konu burada hem farklı detaylarıyla hem de kapsamlı bir şekilde dile gelmiş oldu.

Çok teşekkür ediyoruz AFAD Başkan Vekilimize.

Değerli milletvekillerimizden soruları olacak olanlar var. Öncelikle ben de bir soru sormak istiyorum.

Tabii, bu 6306 ve 7269'a göre yapılan uygulamalar farklı. Bunun zaman zaman bir kafa karışıklığına neden olduğunu Elâzığ incelemelerimizde vatandaşımızla müşahade ettik ve bu noktada biraz daha fazla bilgilendirilmeleri ve DASK'la da mutlaka ortak bir metodoloji içerisinde hasar tespitlerinin ve 6306 kapsamına alınmaların birlikte yapılmasının gerekliliğini de müşahade ettik. Çünkü bazı

6306 kapsamındaki dönüşümlerde daha önceden DASK'ın yaptığı hasar tespiti ve belirlediği teminat tutarları noktasında ardından gelen 6306 kararlarını ve yıkım ve yenileme kararlarıyla alakalı vatandaşlarımızın dile getirdiği çeşitli talepler oldu. O konuda da İzmir'de, tabii, bu çalışmaların daha ortak bir metodolojiyle yürütüldüğünü, biraz da sayının Elâzığ ölçeğinden daha az olmasından dolayı o tip şikâyetlerin bir hayli daha az olduğunu İzmir ölçeğinde tespit etmiş olduk.

Tabii, bu noktada bu toplanma alanlarıyla ilgili de aynı zamanda tatbikatlar ve eğitimle ilgili, toplumsal farkındalığın artırılmasıyla ilgili de özellikle apartman girişlerindeki panolara, en yakın toplanma alanlarını belirten 50/70 ebadında posterlerin, karekodlu posterlerin asılmasının, dağıtılmasının, muhtarlar aracılığıyla bunların intikalinin sağlanması ve özellikle bu noktada hani cep telefonlarını karekod okutmaya daha aşına olan gençlerin de bunlar üzerinden bir farkındalığının yaratılmasının, hem apartman sakinlerindeki toplanma alanlarını, en yakın toplanma alanlarını bilmeleri açısından hem de sürekli bir deprem farkındalığını hatıralarında, akıllarında tutmaları açısından faydalı olacağını düşünüyoruz. Bir yandan da toplanma alanlarıyla alakalı, buralarda yetmiş iki saate varacak kadar bir bekleme vesaire öngörüldüğü şeklinde de yaklaşımlar var. İnşallah, o kadar uzun sürecek bir ihtiyaç oluşmaz ancak şöyle de bir realite var: Her ne kadar, hanımlar, çocuklar güvenli bir yere nakledilse bile genellikle vatandaş deprem olduktan sonra enkazdan ayrılmıyor –Allah korusun- ya yakınları onları kurtarmaya çalışıyor, onları bekliyor ya da işte, çeşitli güvenlik sebepleriyle enkazdaki ya da ağır hasar almış binasındaki kendi malını, eşyasını bir şekilde korumaya çalışıyor. Bütün bunlar neticesinde biz toplanma alanlarının belli donanımlara hem ilkyardım malzemeleri olsun, jeneratör takviyeleriyle küçük enerji ihtiyaçları, su ihtiyaçları olsun, hijyen ihtiyaçlarına yönelik hemen birtakım seyyar donanımların monte edilebileceği, altyapı bağlantılarının, kanalizasyon, temiz su gibi bağlantıların hazır olabileceği donanımlı mekânlar olması; hatta, bazı kapalı pazar yerlerinin, açık pazar alanlarının, bazı meydanlardaki alanların böyle birtakım kent mobilyalarını hareket ettirdiğinizde, onların hemen yanı başında hazır olan birtakım tesisat bağlantılarıyla oralara portatif, prefabrik birtakım donanımların hemen montajının yapıp kullanılmaya başlanabileceği şeklinde de öneriler var.

Okul bahçelerini de önemsiyoruz bu manada. Okul bahçeleri okullarımızın güçlendirilmeleri ve yeniden yapımlarıyla hem öğrencilerimizin –tabii, depremin saati belli değil- eğitim gördüğü bir saatte olması ihtimali karşısında okul bahçelerinde de buna benzer birtakım donanımların, daha uzun süreli orada beklemelerin mevzu bahis olabileceğinden hareketle mutlaka kazandırılmasının önemli olacağını düşünüyoruz.

Bütün apartman sakinlerinin, sadece kurum, kuruluşlarda, okullarda değil, tüm vatandaşlarımızın dönem dönem katılacağı, farkındalığın artırılması amacıyla hem de toplanma alanlarını kendilerinin de keşfetmesini sağlayacağı, belki de bir deprem çantası hazırlama noktasında onları harekete geçirebilecek, binalarının güvenliği konusunda yeniden onlara bir hatırlatmada bulunacak, tüm vatandaşların -bölgesel veya il, ilçe bazında da olabilir- farklı periyotlarda planlanmış çeşitli deprem tatbikatlarıyla farkındalıklarının artırılmasını da biz önemli görüyoruz, öneriyoruz. Zaten eğitim yılı ilan edilmiş bu yıl da. Birçok AFAD gönüllüsü bu manada önceki yıllarda da eğitimden geçti, sayılarının artmasını biz de istiyoruz. Aynı zamanda, bütün arama kurtarma personeli sayısının artması, araç, ekipman ve diğer donanımın, teçhizatın daha da fazla edinilmesi noktasında her zaman AFAD'ın destek görmesine inanıyoruz. Bu noktada da inşallah, Komisyon olarak bu hususlara da değineceğiz.

Tekrar teşekkür ediyoruz, başarılarınız daim olsun, eksikliğinizi Cenab-ı Allah göstermesin ama ihtiyaç da duyurmasın inşallah diyoruz. Emeğinize sağlık.

Şimdi, söz isteyen İstanbul Milletvekilimiz Hayrettin Nuhoğlu.

Buyurun Sayın Vekilim.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN - Çok teşekkür ederim Başkanım.

Ben AFAD'ın bütün çalışmalarını anlatmadım aslında, sadece afet eksenli olan kısmını anlattık. Yani bizim uluslararası boyutumuz da var, uluslararası acil yardım, insani yardım götürmek gibi.

Bir de malumunuz, bu Suriye krize çıktığı günden itibaren 2018'in ortasına kadar Türkiye'deki Suriyeliler de dâhil olmak üzere hem aldığımız güvenli bölgedeki Suriyelilerin ihtiyaçlarının karşılanması -çünkü göç devam ediyordu, göçün kesilmesi gerekiyordu, dolayısıyla sınır ötesine de yardım götürmek durumunda kaldık- hem de Türkiye sınırından girmiş olan Suriyelilerin de ihtiyaçlarının görülmesi anlamında faaliyetlerimiz oldu. Suriye tarafındaki faaliyetlerimiz hâlihazırda devam ediyor veya uluslararası yardımlar kısmı; ben o kısımlara zaten girmedim, sadece afetle ilgili AFAD'ın yapıp ettiklerini anlattım.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – O noktada da AFAD'ın hakkını teslim etmemiz gerekir. Yani çok daha imkân sahibi ülkelerin kucak açmadığı bu kadar barınma ihtiyacı olan insana AFAD öyle hizmetler götürdü ki öyle bir sevgi oluşturdu ki orada Suriyelilerin evlatlarının, çocuklarının adını bile AFAD koyma eğilimlerinin olduğunu biliyoruz. Orada onların gönlünde yer eden, ay yıldızlı bayrağı merhametle onların ayağına kadar götüren, o hizmetlerle -briket evlerden tutun da her türlü ihtiyaçlarına koşturan- AFAD tüm dünyaya örnek olan bir insani yardım harekâtı yapmış oldu. AFAD o noktada da göğsümüzü kabarttı, o noktada da aziz milletimizin mayasında olan merhamet ve adalet yaklaşımını çok güzel bir şekilde tüm dünyaya gösterdi; onun için de ayrıca tebriklerimizi, teşekkürlerimizi iletelim.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN - Teşekkür ederiz, sağ olun.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU - Evet, İstanbul Milletvekilimiz Hayrettin Nuhoğlu.

Buyurun Sayın Vekilim.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Öncelikle kutlamak istiyorum, on iki sene gibi uzun sayılmayacak bir sürede çok büyük bir başarı sağlandığını görüyorum; hepinizi kutluyorum, bu önemli bir gelişmeydi.

3 konuda sorum olacak. Bir tanesi kişi başına toplanma alanının 3,5 metre civarına ulaştığını söylediniz.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN - İstanbul için.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Ben de İstanbul'dan ve üstelik kendi mahallemden örnek vereceğim. 33 bin nüfuslu bir mahallede 2 bin metrekairelik bir toplanma alanından başka hiçbir alan yok. Bir ay önce ben bu tespiti muhtarlıktan yaptım ve zaten Komisyonda da dile getirmiştım. 60 santimetrekare düşüyor ve üstelik buraya hiç konteyner konmadı; konsaydı güncellenmesi söz konusu olacaktı, güncellenmesi de söz konusu değil. Ayrıca, o park da bir çocuk parkı zaten, sosyal ihtiyaçları karşılayabilecek hiçbir şeyi yok.

Şimdi bu doğrultudaki sorum şu: Bu toplanma alanlarının -çok pratik olması belki mümkün değil ama- yerinde tespiti mümkün değil mi? Yerinde tespit edildikten sonra da bunların sosyal ihtiyaçları karşılayıp karşılamadığı ve konteynerlerin konulup konulmadığı tespitlerini yapmak mümkün mü? Yapılsa çok iyi olur diye düşünüyorum.

İkincisi, bir deprem sonrası açıklama yapıldığında 3 farklı sonuçla karşılaşıyoruz. Bir tanesi Kandilli, bir tanesi uluslararası kaynaklar, bir tanesi de AFAD ve bir tartışmadan sonra yurt içinde nihayet bu, AFAD diye kesinleşiyor ama yurt dışındaki bilgi gene devam ediyor. Bu konuda özellikle yurt içinde Kandilliyle müşterek bir sonuç bildirilse, bu sonucun da yurt dışındakilerle hemen hemen aynı olması çok daha inandırıcı olmaz mı?

Üçüncüsü de, doğal afetlerle ilgili -ben çok üzerinde duruyorum, hep bizim Deprem Komisyonunun dört aylık çalışmaları sırasında da gördüğüm bir husustu- çok sayıda kurum var ve bu kurumlar arasındaki bilgi akışının çok sağlıklı olmadığını tespit ettim. AFAD, bugünkü geldiği noktada çok başarılı bir

gelişme sağladı. AFAD'ın bu kurumlar arasındaki bilgi akışını, koordinasyonu sağlayabilecek kadar güçlü bir konuma getirilmesi daha doğru olmaz mı? Yani İçişleri Bakanlığına bağlı sıradan bir kurum yerine, çok daha üst düzeyde bu koordinasyonu sağlayacak bir kurum olursa deprem sonrası, diğer doğal afetler sonrası yaşanan sıkıntıların daha sağlıklı çözümü mümkün olmaz mı?

Teşekkür ediyorum.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN - Çok teşekkürler Sayın Vekilim.

Cevaplayayım mı yoksa...

BAŞKAN RECEP UNCUGÖLU - Buyurun Sayın Başkanım.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN - Birincisi, toplanma alanları ve İstanbul meselesine değinelim. Yani biz orada mahalle bazlı çalışma yürüttük ve bazı mahallelerde maalesef -bu, geçmişin de beraberinde getirdiği bir yük olarak- gerçekten toplanma alanı bulmakta zorluk çekildi. Burada toplanma alanlarıyla ilgili sürecin doğru anlaşılması için tekrar etmek istiyorum: Bizim burada koyduğumuz sadece kriterler yani bir toplanma alanının nasıl olması gerektiğinin kriterleri AFAD tarafından belirleniyor. Bu toplanma alanının önerilmesi belediyesince yapılıyor. Belediye diyor ki: "Burası benim toplanma alanım." Bize gönderiyor, incelemenin sonucunda kriterler uygunsa toplanma alanı olarak işaretliyoruz, değilse işaretlemiyoruz. İstanbul'un belli eski semtlerinde özellikle, gerçekten büyük sıkıntı var, zaten sit alanları dolu yani bir yeri açma şansınız da yok. Belediyeleri de çok zan altında bırakmak istemiyorum ama -Jandarma, tahliyeden ve toplanma alanlarından sorumlu biliyorsunuz, az önce Türkiye Afet Müdahale Planı'nı söyledim- Jandarma ve AFAD İstanbul İl Müdürlükleri beraber, İstanbul'da yoğun bir çalışma gerçekleştirdiler. Eski semtler değil, daha önce yeni alan bulunabilecek semtlerle ilgili çalışma da çok yeterli gelmemişti bize. Sayı çok azdı, 2.300 civarında toplanma alanı vardı. Şimdi ise bu çalışmanın, bu sıkılaştırmanın, bu yerinde takip, mahalle bazı bakış açısının getirdiği yaklaşımla 5.599 yani 5.600 civarında bir toplanma alanı işaretlemiş durumdayız. Ben basit bir hesaplama söyledim aslında, bu 5.600 tane toplanma alanının metrekaresi ve nüfus oranıdır benim söylediğim. Ama mahalle bazlı hiç sıkıntınız yok mu? Çok var. Bunu saklamanın, bundan kaçınmanın bir anlamı yok çünkü gerçekten, bizim de elimizde olmayan imkânlardan kaynaklanan, bizim değiştiremeyeceğimiz belki birtakım sebeplerden, elimizde, kucagımızda bulduğumuz bazı yerler söz konusu. Buralarla ilgili sıkıntı var, aşmaya çalışıyoruz. Okulları değerlendirebilir miyiz? Okulları değerlendirmekten de imtina ediyoruz çünkü insanların altyapıya sahip olan yerlerde afetten sonra konaklatılması çok daha mantıklı, toplanma alanlarından ziyade. Tabii, bizim kültürümüz buna çok elvermiyor. Ben biliyorum, Elâzığ'da, kış günü olduğu için spor salonlarını, okulları açtırmıştık ama insanlar oralarda yatmak istemediler. Tek tek, gidip yatak, yorgan vesaire ihtiyaçlarının hepsini görmemize rağmen kalmak istemediler. Yani bizim yaşam tarzlarımıza uygun değil maalesef o dediğimiz ama buna bir şekilde insanları ikna etmek durumundayız, bazı afetlerde özellikle buna da mecburuz, öyle düşünüyorum. Mecbur kalmamak için de baş edilebilir seviyeye indirmekten başka çaremiz yok. İstanbul için toplanma alanlarını, afetten sonra oluşacak kaotik durumu yönetmeyi konuşmak yerine, afet olmadan önceki süreci daha doğru bir şekilde yönetmeyi konuşmak bence daha doğru olacak diye kanaatim de var.

Deprem sonuçlarıyla ilgili ... Bu tüm dünyada böyle. Her ülkede deprem sonuçlarını açıklamakla yetkili bir resmî kamu kurumu vardır; bu Japonya'da da böyle. Bir de bununla ilgili araştırma yapan üniversiteler de var. Kanuna bakarsanız, eğer yasa üzerinden konuşacaksa açıklama yetkisi ve yetkinliği zaten AFAD'da ama yasa üzerinden konuşmak yerine -biz bugüne kadar da öyle yapmadık- yani "Şu yasa var, bu yasa var." yerine beraber oturalım, beraber karar verelim şeklinde bir noktadayız.

Uluslararası kurumların yaptığı ölçümlemeler... Biliyorsunuzdur, bir dalga kaybolmadığı için biz de çok uzaklardaki depremleri ölçümleyebiliyoruz ama uzaktan ölçmekle, veriyi oraya inşa ettiğiniz istasyondan almak farklıdır. Dolayısıyla, Türkiye'de olan depremlerle ilgili en sağlıklı veriyi

alabileceğiniz yer iddia ediyorum ki AFAD’dır ve burada, kamuoyunda neden böyle bir tartışma olduğunu da çok anlayabilmiş de değiliz. İzmir’den sonra çıktı, biz 6,6 dedik, Boğaziçi “6,9” dedi, USGS başka bir rakam söyledi. Bu rakamın aslında kişiyi etkileyecek hiçbir manası yok, yani kişiyi etkileyebileceği bir şeyi yok bu rakamın. Bu rakam sadece -az önce söylediğim gibi- AFAD-RED gibi senaryoları bizim çalıştırmamız açısından önemli. Burada da AFAD olarak bizim bu yolu kendimize söylememiz ancak sahada başarısızlığı getirir çünkü 6,9 ile 6,6 arasındaki fark büyük. Ben 6,9’a göre hareket etmeyip 6,6’ya göre hareket edersem, sahaya o şekilde bir müdahalede bulunursam bunun altında kalacak olan yine kurumsal olarak biz oluruz. Dolayısıyla, en doğru şekilde değerlendirmeye çalışıyoruz. Ben İzmir’le ilgili söyleyeyim: Biz Ege’de yani İzmir’de olan depremi yaklaşık 130 tane gözlem istasyonundan aldığımız verilerin ortalamasıyla çıkardık. O gün burada Jandarmayla tahliye konusunda toplantımız vardı. Az önce önünden geçtiğimiz Anadolu toplantı salonunda, arkadaşlar geldiler, kulağımıza söylediler, dediler ki: “Deprem oluyor şu anda.” Ben toplantıyı bıraktım, biraz sonra göreceğimiz deprem gözlem istasyonuna indim ve -yapılırken gördüm- çocuklar yani oradaki mühendis arkadaşlarımız verileri toplayıp “Başkanım, 6,6.” dediler. Bunu en doğru şekilde tespit etmek bizim zaten yükümlülüğümüz çünkü sahaya yansımaları anlamında bizi etkiler, vatandaşları etkilemez.

Bu konuda tartışma olması da veri tartışması anlamında bir kontrol sistemi olarak düşünülebilir Kandillinin de bu açıklamayı yapıyor olması. Eğer bir başka göz deprem verileriyle ilgili açıklama yapmasa, AFAD belki de tek başına kalmış, yani bir nevi kendisini “check” eden, kontrol eden bir mekanizma olmayışı iyi olmayabilir. Böyle olması bir anlamda da iyidir.

Bir başka etken de şu: Bizim, hepimizin, bütün deprem verilerini çözen herkesin otomatik çözümlmeleri vardır. Biz bugüne kadar asla otomatik çözümlmeyi vermedik kamuoyuna. O otomatik çözümlmeler ilk istasyonlardan alınan veriler yani birkaç istasyondan, bir iki istasyondan gelen verinin sonucuyla ortaya çıkıyor. Hâlbuki daha doğru veri, istasyon sayısının artmasıyla elde edilebiliyor, o yüzden elle çözümleri paylaştık kamuoyuyla. Genelde de bizim rakamlarımıza gelmeleri ondan olabilir. İlk etapta otomatik çözümü paylaşıyorlar hızlı olması için, ardından da mühendisler kontrol ediyorlar, bakıyorlar ki bu aslında 6,9 değil, 6,6. Sonra peşinden düzeltmeler geliyor. Genelde olanı söylüyorum. Genelde düzelten biz olmuyoruz ama biz de biraz, birkaç dakika geç veriyoruz. Neden? Çünkü ilk otomatik çözümlmeleri paylaşmıyoruz kamuoyuyla.

Depremlerde bilgi konusu... İşin doğrusu şu an içinde bulunduğumuz salon tam da bu bilginin ortak noktada konuşulması için var olan bir salon. Türkiye Afet Müdahale Planı’nı teorik olarak anlattım. Yani bu salon rastgele yapılmış bir salon değil, o planın hayat bulmuş hâli. Burada bilgi yönetimiyle ilgili bir çalışma grubu var. Yani bütün bilgiler, bütün çalışma gruplarından gelen bilgiler bilgi yönetiminde paylaşıyor, bilgi yönetim grubunda toplanıyor ve kamuoyuna bilgi yönetimi çalışma grubundan çıkacak şekilde en yetkin kişi kimse onun ağzından ulaşmış oluyor. Demeye çalıştığım şey şu: Bütün kurumlarda farklı farklı bilgi olmasın diye burası var aslında. Eğer böyle bir bilgi paylaşılmışsa burayı doğru çalıştıramadığımız içindir ama genelde bilgi tek yerden çıkıyor ve bütün kurumlarda da aynı bilgi söz konusu.

Teşekkür ederim.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) - Burada eksik kalan tek şey var: Koordinatörlük görevinin çok yetkiyle donatılarak AFAD’ın bir üst kuruluş gibi düşünülmesi çok daha faydalı olmaz mı diye sormuştum. Yani Bakanlığın altındaki bir birim yerine çok daha yetkili bir konuma gelse daha faydalı olmaz mı?

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN - Sayın Vekilim, o konuda ben çok fazla yorumda bulunmak istemem işin doğrusu, ben bürokratım yani.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) - Biraz siyasi bir konu, doğru ama...

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN - Ben bürokrat olduğum için bugün burada konumlandırılmıştır, burada çalışırız; yarın başka bir yerde konumlandırılırsa da o şartlarda çalışırız diye. Yani ben her ikisinde de çalıştığım için hem Başbakanlığa bağlı olan AFAD'da çalıştım hem de İçişleri Bakanlığına bağlı olan AFAD'da çalıştım. Her ikisinin de kendine göre avantajları, kendine göre dezavantajları vardı. O iki deneyimi de biliyorum ama bununla ilgili hani şu olsun, bu olsun şeklinde yorum yapmak benim için doğru olmaz diye düşünüyorum.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) - Peki, teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU - Şimdi, söz isteyen İzmir Milletvekilimiz Kamil Okyay Sındır.

Buyurun Sayın Vekilim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

AFAD Başkanımıza ben de teşekkür etmek istiyorum. Kendileri nezdinde bütün AFAD teşkilatına emek veren, gönül veren kim varsa yürekte, en içten şükranlarımı, minnet duygularımı ifade etmek istiyorum. Gerçekten on iki yılda... Eskiden biz, bu tür afet, deprem ve benzeri durumlarda önlemleri hep gönüllülük esasıyla sivil gönüllüler üzerinden düşünür idik. Geçmişteki depremlerde, gözümün önüne geliyor, üzerinde ihtiyaç duyulan donanım, giyime kuşama sahip olmayan, normal, o yöre insanların kendilerini görürdük, kolundan tutup çekip çıkardığı insanlar ambulanslara ellerde taşınır falan. Şimdi, bunun gerçekten bilimin ve teknolojinin ışığında, aklın ve bilimin yolunda, en doğru şekilde sağlığa ve insana değer veren bir nitelikte yapılıyor olması ve bunun AFAD teşkilatı üzerinden gerçekleştiriyor olması bizleri de gururlandırıyor. Bu anlamda gerçekten teşekkür etmek istiyorum, başarılarınızın devamını diliyorum.

Tabii, ben aslında bir soru soracaktım. Bu, deprem büyüklüğüyle ilgili bir konu. Sizden önce, Hamza Bey, sizden önceki Sayın Başkan gelmiş idi Komisyonumuza, birlikte olmuş idik, bize bir bilgilendirme yapmış idi, orada da sormuştum gerçi ama yanıtını tam olarak alamadım. Bakın, Avrupa Akdeniz Sismoloji Merkezi diye bir merkez, AFAD oraya veri sunuyor ve o veriler anlık yayınlanıyor yani gerçek zamanlı olarak, veri, oraya doğrudan, otomatikman zaten gidiyor. Oradaki veri DDA koduydu, ben onu özellikle inceledim, araştırdım. DDA kodu AFAD'ın kodu; bu, Avrupa Akdeniz Sismoloji...

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN - Bizim gönderdiğimiz rapor.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) - Evet, sizin, DDA kodlu veri 6,9 görünüyor idi, benim şaşırdığım şey o oldu. Yani o 6,9 iken Türkiye'de neden ısrarla AFAD'ın "6,6" dediğini ben çözemedim çünkü aynı anda Kandilli de "6,9" diyordu "Mw" birimiyle sunulan deprem büyüklüğüne. Sonrasında, ısrarla orada düzeltme olmadı çünkü orada düzeltme olması mümkün değil çünkü otomatik yani "real time" gerçek zamanlı, sistemden giden veri orada yayınlanıyor. O çok da önemli değil, mutlaka açıklanabilir bir nedeni vardır. Ama merak ettim. Çünkü orada o veri duruyordu, hâlâ öyle duruyor, 6,9 duruyor oradaki veri. Bir düzeltme falan yapılmadı sonradan, onu da söyleyeyim.

Tabii ki çok güzel çalışmalar gördük; ARAS, AYDES, İRAP vesaire. Bu ARAS kapsamında yani Afet Risk Azaltma Sistemi kapsamında... Oradan bir arkadaşımız, bir kardeşimiz haritaları açıkladı, farklı katmanlarda farklı haritalar. Sorum öncelikle şu: Mesela, Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğüyle entegrasyon var mı -bu katmanlarda ki değişimler- veya MTA'nın değişen verileriyle bir entegrasyon var mı, MTA'yla karşılıklı veri alışverişi yapılıyor mu?

Bir diğer sorum: Aslında bu haritalar statik mi, dinamik mi? Coğrafi bilgi sisteminde bir katmana veri tabanında girersiniz verileri, harita oluşur, renklendirirsiniz farklı düzeylerini, GIS'le harita yapabilirsiniz. Yani esas olan, o haritanın işlevselliği yani bir işe yarıyor mu, yaramıyor mu? Uyarı sistemi var mı haritaya dayalı? Haritanın üzerinde, bir anda renk değişimine bağlı, Meteorolojiden

gelen veride “Şurada önemli bir risk oluşmaya başladı. Kar yüksekliği çığ riskini burada arttırıyor.” gibi daha dinamik mi, yoksa “Statik veri aldık, harita bu.” şeklinde, uygulamaya yönelik, önlem almaya yönelik uyarıcı bir mekanizması var mı o sistemin, yani Afet Risk Azaltma Sistemi ve haritaların?

Teşekkür ediyorum.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Tabii, bu, haritanın amacı doğrultusunda değişecek bir şey biliyorsunuz. Biz meteorolojik uyarıları Meteorolojiden alıyoruz, ona göre kendi ekiplerimizi oradan aldığımız uyarı ekseninde hazırlıklı tutuyoruz veyahut da dinamik tutuyoruz o alınan yağış uyarıları ölçüsünde. Bu hem kar yağışı olabilir çığla ilgili hem de su baskını, taşkınla ilgili olabilir. İkisini de değerlendiriyoruz. Dolayısıyla, sizin sorduğunuz anlamda bir dinamik harita değil bunlar ama şu açıdan dinamik: Bir yerde donuklaşmaması anlamında dinamik. Neyi kastediyorum? Biz buna heyelanların işaretlenmesiyle başladık bir katman olarak, ardından kaya düşmesini, çığı işaretlemeye başladık, sonra DSİ’den taşkın verilerini aldık, işte dört yüz seksen yıllık, yüz yıllık, yüz yirmi yıllık, onları ekledik. Dolayısıyla, onların her biri değerlendirilebilir hâle geliyor. Bilgimiz arttıkça yani kamu kurum ve kuruluşlarının bu üretimleri arttıkça da bu katmanları ekleyerek bu haritayı canlı tutabilecek durumdayız. Bu anlamda da canlı ama “İkaz uyarma ya da ikaz alarm sistemleriyle bağlantılı bir harita mı?” diye sordunuz. Öyle değil, ikaz alarm sistemleri... Şimdi, biz ilk etapta eski sistemler vardı biliyorsunuz; o sarı ikaz, kırmızı ikaz, sivil savunma perspektifinden kalma, onlar hâlâ var ama biz daha modern sistemler kuruyoruz şu anda Türkiye’de. Sınır illerinden başladık kurmaya. Şimdi, Iğdır’da, Mersin’de ve nükleer santrallerin kurulduğu şehirlerde genişletiyoruz ve bu şekilde de 81 ili kapsayacak şekilde yaygınlaştıracamız bu ikaz alarm sistemlerinin kurulmasını. Oradaki sistemler çok daha modern ve teknolojik yani onlar cep telefonundan mesaj da alabiliyorlar ya da cep telefonuna mesaj da gönderebiliyorlar. Oradan haberi alıp haberi yaymak gibi böyle bir kabiliyeti olan sistemler. Tabii, şu anda, dediğim kadar yani Türkiye genelinde bütün illere çok fazla yaygınlaştırılmış değil ama pilot illerimizde uygulamaya aldık ve genişletmek için de bu sene projeye tekrar devam ediyoruz.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Yani sorum aslında şöyledi: Mesela, bir araç takip sistemi var -onu ben başkanlık dönemimde çok takip ediyordum- belediye nin araçları belediye sınırlarını çıktı mı “bip bip bip” uyarı ya da hız sınırını aştı mı hemen benim ekranda bana uyarı geliyordu falan. Yani bu, GIS’le falan o sistem entegre olabiliyor. Uyarı derken onu kastediyorum yani Türkiye haritasının herhangi bir noktasında o günkü yağış ve yağıştaki kar yüksekliği... Tabii, ölçümler gerekiyor, gerçek zamanlı sensörlerle yapılan ölçümler, tespitler...

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – O, meteoroloji tarafından yapılıyor.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Meteoroloji tarafından yapılıyor ama meteorolojiyle bir veri entegrasyonu olur ise...

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Var.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – ...haritaya o geldiği anda siz de oradan bir anda belli bir bölgede çığ riski uyarısı, ne bileyim kar yüksekliğine bağlı, kara veya başka yağışlara, meteorolojik verilere veya Meteoroloji değil de başka bir kurumun verileri de veri tabanında olabilir.

Bir de şunu sormak istiyordum, bu soruma belki yeniden dönebilirsiniz: Bir de belediyelerde, yerel yönetimlerde, mesela bir AFAD masası, AFAD temas noktası, bir kişinin resmî olarak AFAD’ın o yerel birimdeki, yerel yönetimdeki -bu bir büyükşehir belediyesi, il belediyesi, ilçe belediyesi veya belde belediyesi olabilir- o kişileri eğitime alıp eğittikten sonra, AFAD’ın o kurumlarla olan doğrudan temas kişisi olması gibi bir organizasyon, bir yapı var mıdır, düşünülüyor mu, yararlı olur mu? Bu konuyu da değerlendirirseniz, bilemiyorum.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Değerlendirmek lazım Sayın Vekilim. Ama şöyle bir tecrübe var...

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Ama faydası olacağını düşünüyorum çünkü deprem veya benzeri afetlerdeki ilk olarak AFAD mutlaka en kısa sürede o bölgede, orada olacaktır ama yerel yönetimlerin orada olması çok daha muhtemel -öncelikli olması- ve o temas noktası üzerinden yapılan ve yapılacak işlerin anında organize edilmesi çok daha kısa sürede...

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Yerel yönetimler bizim iş akışımızda zaten bir yere sahipler yani yerel yönetimler bu işin dışında değiller ama...

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Mutlaka da bunu bir sistematığe, organizasyon yapısına bağlamak adına söylüyorum ben.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Bakış açısı şu Sayın Vekilim: Yani kendisi normalde kanunla veyahut da pratikte yapmakta olduğu işler her ne ise o çerçevede yükümlülük ve sorumluluk alıyor kurumlar ve kuruluşlar.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Tabii, sizin oradan bir veri, bilgi edinebilmeniz...

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Yani, mesela şunu kastediyorum: Arama kurtarma dediğimiz şeyin yerel yönetimdeki karşılığı bunun belediye itfaiyesidir, itfaiyelerdir. İtfaiyelerin de belli standartları, belli şartları tabii ki var. Aslında, onlar bizim oradaki irtibat noktalarımız aynı zamanda. Yani bizim çalışma arkadaşlarımız, sahada beraber çalıştığımız insanlar.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Ama itfaiye sadece büyükşehir belediyelerinde ve büyükşehir olmayan ilçe belediyelerinde...

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Bazı yerlerdeki kapasiteler düşük.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Ama büyükşehirlerde ilçe belediyelerinde yoktur itfaiye çünkü tamamı büyükşehre bağlıdır onların. İzmir Bornova Bayraklı bölgesindeki deprem sonrasında oraya ilk giden tabii Bayraklı Belediyesinin çalışanları olmuştur, hemen şeylere koşuşturmuştur, sonra Büyükşehir Belediyesinin Fen İşleri ve arkasından AFAD kendi birimleriyle... İzmir’de gerçi yakındır AFAD’ın olduğu yer, Bornova’da Ankara Caddesi üzerinde.

Demek istediğim, bu, bir organizasyona, bir sisteme bağlanırsa belki organizasyonel bir faydası olabilir diye düşünüyorum açıkçası.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Yani değerlendirilebilir.

Ben ilk sorunuza da cevap vermek isterim Sayın Vekilim.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Buyurun, tabii, memnun olurum.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Bizim, yer kabuğuyla ilgili bilgimiz, biliyorsunuz, çok da böyle, yüksek düzeyde değil. Yani yer kabuğunun her katmanının, her şeyinin analizini yapmış değiliz. Ben mühendis değilim ama mühendis arkadaşların bana verdiği bilgiler doğrultusunda konuşuyorum şu anda. Bu sismik verilerin değerlendirilmesi ve incelenmesiyle ilgili de farklı metodolojiler kullanılıyor. Yani yer kabuğu katmanı bir varsayıma dayandırılarak –“yer kabuğu metodolojisi” diyorlar buna- birkaç tane metodolojiyle ilerliyorlar. Bunun, farklı metodolojilerin kullanılmasının sebebi de şu: Bir tanesi, atıyorum, depremin derinliğiyle ilgili bir veriyi bulmak için kullanılıyor, diğeri büyüklüğüyle ilgili veriyi bulmak için kullanılıyor. Bizim “6,6” diye açıkladığımız veriyi bulmak için kullandığımız metodolojinin sonucu idi, Avrupa Sismoloji Merkezinin bizden istediği ise onun ne kadar derinlikte olduğuyla ilgili bilgiydi. Dolayısıyla, orada hiç sonuç...

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Yok, ben birimlerin ne olduğunu bildiğim için aynı birimde değerlendirdim.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Evet, evet, oradan otomatik olarak çıkan sonucu arkadaşlar hiçbir şekilde el sürmeden gönderdiler. Niye? Çünkü biz aslında orada derinliği anlamaya yönelik bir çalışma yapmıştık. Bunun da paylaşılmasının tek sebebi şu: “Türkiye depremin derinliğini bilebilecek yöntemlere veya teknolojiye sahip değil mi?” sorusuna maruz kalmamak için. Yan etkisi diyebilirim 6,9’u. Çünkü bakın, ben başında da söyledim, 6,9 ile 6,6 arasındaki fark gerçekten vatandaşları ilgilendiren bir fark değil. Akademik tartışma yapılabilir bu konuda, buna katılırim yani akademik tartışma sonuna kadar yapılmalı belki. Biz kendimizi kandıracak değiliz çünkü bu, vatandaşın herhangi bir şeyini etkileyen bir veri değil. Bizim kendi kapasitemizi nasıl değerlendireceğimizle ilgili bir veri. Yani takdir ederseniz de kendimizi kandırmak istemeyiz yani. Hani 7,5 olsa ben niye saklayayım.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Evet, evet... Yani depremin büyüklük birimleri... Ben de konu uzmanı değilim ama uzman olacağım bu gidişle, kendimi yakın hissediyorum bir mühendis olarak en azından. Bir yerel büyüklük var “MI” diye, bir de moment büyüklüğü var “Mw” diye. O birimler üzerinden konuşuyorum yani o birimler üzerinden, aslında “DDA” olarak, Avrupa Sismoloji Merkezinin orada, buradan otomatik giden, gerçek zamanlı giden yani birinin göndermediği ölçümün sonucu oraya otomatikman... Yani sizin veri tabanınıza nasıl geliyorsa veri, otomatikman oraya da gidiyor. Oradaki verinin büyüklüğü 6,9 birim olarak Kandilli Rasathanesiyle aynı birimde ve aynı rakamdaydı. Ben de hatta o zaman ne kadar iyi, ikisi de aynı diye... Fakat kamuoyunda bu farklı yansıdı, onun için dedim yoksa şey değil. Çünkü aynı yıl, 24 Ocakta Elâzığ’da olan deprem AFAD tarafından moment büyüklüğü olarak tanımlanırken İzmir depremi yerel büyüklük olarak ifade edildi ve tabii, aradaki... Sanki Elâzığ depremi büyüklük olarak İzmir’de yaşanan depremin üzerinde bir büyüklükmüş gibi de bir algı yarattı. Onu belirtmek istedim.

Teşekkür ederim.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Bir de Deprem Dairesindeki arkadaşlarımızdan bir tanesi, eğer izniniz olursa söz almak istiyor. Belki kabuklarla ilgili bize bilgi aktaracak ya da... O veriyi paylaşan arkadaş.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Tabii, buyursunlar.

AFAD TÜRKİYE DEPREM İZLEME VE DEĞERLENDİRME ÇALIŞMA GRUBU BAŞKANI MELTEM TÜRKÜOĞLU – Tek sorumlu benim.

Hepiniz hoş geldiniz.

Zaten sorunuzu ben cevaplamıştım Sayın Vekilim. İkisi farklı birimler. 6,6 depremin büyüklüğünü yansıtan bir sayı, bunu matematiksel bir algoritmayla yapıyoruz, 6,9 ise aslında depremin moment tensörü; ikisi farklı şeylere hizmet ediyor. Bir tanesi depremin büyüklüğünü verirken diğeri depremin mekanizmasını ortaya koyuyor, stres dağılımlarını ortaya koyuyor. İkisinin de ölçüm şekilleri, algoritmaları tamamen birbirinden farklı, o yüzden farklı sonuçlar bulabiliyoruz. Önceliği tamamen diğerinin, 6,9’un önceliği depremin mekanizmasını ortaya koymak, stres yönlerini ortaya koymak ama o veriyi verirken içinde -evet, haklısınız- depremin büyüklüğünü de veriyor. Bunu sadece AFAD olarak biz yapmıyoruz -Başkanımın da önünde, verdim aslında- diğer ajanslar da yapıyor. Örneğin, Elâzığ depreminde Kandilli Rasathanesi de 5,5 büyüklük verirken moment tensörünü 5,3 vermişti ya da CSEM aynı şekilde, 5,1 verdiği büyüklükte 5,4 moment tensör verebiliyor çünkü algoritmaları farklı. Aynı büyüklüğü vermemiz her zaman mümkün değil, ikisinin hizmet ettiği şey tamamen farklı. Dünyanın birçok ülkesinde, birçok merkezin yaptığı bir şey bu, yani AFAD vermedi.

Şöyle bir algı da vardı aslında, onu da düzeltmek isterim: 6,9’u Avrupa’ya açıklamışız, 6,6’yı da sanki ülkemize açıklamışız gibi bir algı oluştu. Öyle bir şey yok “web” sayfamızda bütün çözdüğümüz verileri, bütün sonuçlarımızı yayınlıyoruz zaten detaylarına kadar; bütün akademisyenler, bu işle ilgilenen herkes verilerimizi alıyorlar ve sonuçlarımızı kullanıyorlar. Öyle bir algı da olsun istemem açıkçası. Dediğim gibi, ikisinin de hizmet ettiği şeyler farklı.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ben farklı olduğunu biliyorum. Yerel bir büyüklük ve moment büyüklüğü aynı şey değil ikisi ama benim söylemek istediğim, Kandilli Rasathanesinin de yerel büyüklüğüne kıyaslamalı bakıyorum, moment büyüklük biriminde depreme bakıyorum, aslında farklı değil ama bir tarafta yerel büyüklük tanımlanıyor, öbür tarafta bakıyorsunuz moment... Demek istediğim, bunların hepsi depremin büyüklüğünü tanımlıyor -ölçümleri farklı, yöntemleri farklı olabilir- ama en güvenilir olanın da moment büyüklüğü olduğunu biliyorum. O da Kandilli Rasathanesinin açıklama kısmında da vardır. Bunu bilimsel olarak da inceledim yani o anlamda. Siz konunun uzmanısınız, ben değilim ama oradan baktığım şey bu. Bu konuda bu farklılığı bilmeme neden olan da bir başka bilim insanıdır, onu da belirtiyim yani, bu konunun uzmanı olan bir bilim insanı, neden böyle olduğunu anlayabilmiş olmayan bir bilim insanı.

AFAD TÜRKİYE DEPREM İZLEME VE DEĞERLENDİRME ÇALIŞMA GRUBU BAŞKANI MELTEM TÜRKÖĞLU – Estağfurullah, haklısınız.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Şöyle: Aslında tartışmanın asıl sebebi şu...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Fazla uzatmak da istemiyorum aslında.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Aslında şu açıdan iyi oldu: Kamuoyunda, işte 7’nin üzerinde olursa ya da şu büyüklüğün üzerinde olursa afet bölgesi...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Orada değilim, asla, hiç alakası yok.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Yok, yok; kamuoyunun alımlaması bundan böyle...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ben asla orada değilim, hiç alakası yok, öyle bir şey demedim de zaten ya da getirmeye çalışmıyorum.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Sayın Vekilim, sizinle ilgili söylemiyorum. Kamuoyunun alımlaması bu olduğu için burayı biraz medya filan köpürttü, bu noktayı. Küçültmenin sanki devlete karşı, devletin önlem almaya karşı ya da giderlerini kısmaya karşı bir engel oluşturduğu...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Öyle olmadığını biliyorum ama nedenini anlayamadım.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Öyle bir şey yok yani onu demek istiyorum ben.

Bizim genel hayatı etkililik kararımızı belirleyen şey kanundur, ölüm varsa zaten genel hayatı etkililik kararında hiç tereddüt etmiyoruz -ölümlü bir şey varsa- ölümlü değilse o zaman konut sayılarındaki hasarlara bakıyoruz, ne kadar hasar gördüğüne; köyler için bu 100 haneden fazlaysa 10 konutu geçmesi gerekiyor, 100 haneden düşükse yüzde 10’u kadar filan... O, yönetmelikte açık, oradaki hükümlere biz de müdahale etmiyoruz. Eğer ölüm varsa genel hayata etkilidir zaten.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ediyoruz.

Gerçekten heyelan duyarlılık haritası hem çözünürlük hem de kaya düşmesi, çığ, obruk tehlikelerini katman katman veren dinamik ve tüm Türkiye sathındaki il müdürlüklerinin sürekli veri girişi ve güncellemesiyle hayatta olan bir harita. Emeğinize sağlık.

Değerli Başkanım, konuşmanız arasında, şey dediniz: “Tsunami etki haritası da var, tsunami haritası.” Bu ne düzeyde bir harita? Kandillinin tsunami erken uyarı sistemi çalışmaları var. Bu harita buna ilişkin olarak bize tsunami duyarlılığı noktasında uygulamada ne kadar belirleyici olabilir, kapsamı nedir? Üzerinde çalışılan yer seçimine ilişkin, bize, heyelan duyarlılık gibi, böyle daha somut bilgi verebilecek türden bir harita mıdır?

AFAD BAŞKAN YADIMCISI HAMZA TAŞDELEN - Tsunamiye yönelik çalışmalarımız devam ediyor. O işin sorumlusu Kandilli Rasathanesi biliyorsunuz, yani uluslararası boyutta da öyle. Bizimle de afet oluşması ihtimaline karşı bir kırmızı hat oluşturma durumu söz konusu. Yani Kandilli Rasathanesinin tsunamiyi algıladıktan sonra bize bir uyarı göndermesiyle ilgili bir çalışma yapıyoruz şu anda. Olgunlaşma aşamasında, son noktadayız. Birkaç küçük pürüz kaldı, bugünlerde imzalayacağız. Biz işin afete dönüşebilme ihtimali tarafında duruyoruz. Kandilli, uluslararası tsunami merkezlerinden aldığı uyarıları iletmekle yükümlü ve haritaya yansıyan kısmıyla ilgili de -hangi yüksekliklere kadar çıkabileceği ihtimali, dediğimiz gibi, bu, tehlike ve duyarlılık haritası olduğu için- oralarda tabii belli önlemlerin alınması zaman içinde gerekebilir -açıyor zaten arkadaşlar- ya da daha tedbirli davranılması gerekir.

AFAD PLANLAMA VE RİSK AZALTMA DAİRE BAŞKANLIĞI PERSONELİ SİNAN DEMİR – Şöyle: Kandilli Rasathanesinin gözlem noktaları itibarıyla yerleşim birimleri ve çevresinde olabilecek herhangi bir tsunamiden su yüksekliği haritası olarak elimize geçen haritadır. Dolayısıyla, bu bölgelerde meydana gelebilecek olan depremden sonra AFAD’ın herhangi bir müdahale aşamasında nerelere su gelebileceğini göstermesi açısından önemlidir.

AFAD BAŞKAN YADIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Bu, maruz kalma ihtimalini gösterdiği için bizim müdahale ekipleri açısından önemli olabilir, bir de planlamalar açısından tabii. Yerleşim planlamaları yapılırken de dikkate alınması gerekir.

BAŞKAN RECEP UNCUGÖLU – Teşekkür ederiz.

Kocaeli Milletvekilimiz İlyas Şeker.

Buyurun Sayın Vekilim.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

99 depremini, deprem anını ve deprem sonrasını yaşayan bir kişi olarak, bir de en son Elâzığ ve İzmir’i de gezdikten sonra, oradaki özellikle deprem sonrası konteyner kentlerin kurulmasını, oradaki organizasyonu gördüğüm zaman gerçekten ülkem adına, ülkem bir milletvekili olarak çok gurur duydum. Gerçekten geçmişle kıyaslanmayacak derecede bir ilerleme katetmişiz. Konteyner kentte, hem İzmir’de hem de Elâzığ’da konteyner kentin içerisinde en az bir saate yakın gezdik. Çok samimi olarak söylüyorum, ayakkabılarımızın üzerinde toz bile olmadı, bu kadar bakımlı. Bunun için de ben özellikle sizin şahsınızda tüm AFAD ekibini de bu anlamda kutluyorum.

Sayın Başkanım, 2021 yılını “eğitim yılı” dediniz. Ben bunu Mecliste de söylemiştim, hatta Genel Kurulda da bir konuşmamda da bunu ifade etmiştim. Programlarınız başladı mı, başlamadı mı bilmiyorum ama başlamadıysa Türkiye Büyük Millet Meclisinden ve milletvekillerine bu eğitimi vererek başlamanızı öneriyorum. Bu aynı zamanda bir örnek olur, bir farkındalık oluşturur tüm ülke açısından. Bunu Meclis Başkanına teklif edip böyle bir çalışma başlatabilirsiniz diye düşünüyorum ve isabetli olacağını da düşünüyorum.

Sayın Başkanım, diğer bir konu, belediyelerden sunum alırken belediyelerimiz bize toplanma alanlarından da bahsettiler, “Şu kadar toplanma alanımız var.” dediler. Ben şunu açık, net bir şekilde öğrenmek istiyorum: Toplanma alanlarını belirleme sorumluluğu belediyelere mi ait, AFAD’a mı ait? Bunu öğrenmek istiyorum. Bir de yine, bu sunumların içerisinde mesela şunu söylediler, dediler ki: “Şu kadar toplanma alanımız var, işte, şu kadar da AVM toplanma alanı olarak belirlendi, geçici barınma

alanı olarak belirlendi.” O zaman ben şunu da öğrenmek istiyorum: Örneğin “AVM” dediğiniz zaman özel mülkiyet oluyor. Eğer buraların geçici barınma alanı veya toplanma alanı olarak belirlenmesi öngörülmüşse bununla ilgili, oradaki mülk sahipleriyle veya o yönetimle ilgili bir protokol var mı, yapılmış mı, yoksa deprem anından sonra mı bunlar yapılacak? Bu konuda bir bilgi alabilirsem memnun olurum.

Teşekkür ediyorum.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Ben teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Bu, AVM’lerin kullanılmasıyla ilgili, barınma alanı olarak kullanılabilir diye düşünülüyor çünkü altyapısı olan yerler bunlar ve sağlamlığı neredeyse tescilli binalar. Mühendislik hizmeti aldığı için, sonradan yapıldığı için, hani yıkılmayacağını öngördüğümüz için, buraları geçici barınma alanı yani geçici konaklama gibi düşünebiliriz diye düşünüyoruz.

Toplanma alanlarının belirlenmesi belediyelerin yetkisinde çünkü biliyorsunuz imar planları, aynı belediyelerce yapılıyor veya Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yapılıyor, o imar planları değişikliğinde bazı alanların kaybolması durumu söz konusu olabilir buna bizim zaten müdahale etme şansımız yok. Dolayısıyla, belediyesince belirlenip önerilmesi lazım. Bizim burada yaptığımız şey şu: Asgari belli standartlar koymuşuz yani burası toplanma alanı olabilir mi, olamaz mı diye. O standartlara uygunsa kabul ediyoruz, değilse etmiyoruz. Ve bunun yayınlanması... Yayınlanması ne için? Yayınlanması da herkesin bilgisine açık olsun ki “Toplanma alanım neredeydi, benim nereye gitmem gerekiyordu, planımı yaparken çocuklarıma nereyi söyleyeceğim?” falan, bu anlamda bilinmesi için deklare edilmiş bir şey.

Anlaşma konusuna gelince, 7269’da amir hükümler var. Afet olduğu zamanlarda bu işi yapan kurum ve kuruluşun sonradan bedelini ödemek karşılığında el koyma yetkisi ve hakkı var.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – O işletmelerin bilgisi var mıdır bundan? Mesela, AVM yönetiminin bundan bilgisi var mıdır?

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – AVM’nin mi?

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Evet. Yani olası bir depremde geçici barınma alanı olarak kullanılacağından bilgileri var mı?

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Kendilerinin bilgisi olmayabilir. Şunu demeye çalışıyorum: Orada olağanüstü bir durum söz konusu olduğunda biz gidip bu amir hüküm gereğince “Biz burayı değerlendiriyoruz, buranın kira bedelini de daha sonra, afet geçtikten sonra beraber oturup kararlaştıracamız.” deme hakkına sahibiz. Yani burada bir uzlaşma, bir anlaşma aranmıyor, o anlamda söylüyorum. Sonradan vatandaş “Benim yerimin kirası buydu ya da değişti.” diye itiraz edebilir mahkemeye gidip, o başka bir şey.

BAŞKAN RECEP UNCUGÖZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

Tabii, toplanma alanları e-devlet ve AYDES üzerinden de sorgulanabiliyor, vatandaşlarımız tarafından görülebiliyor.

Biraz önce bahsettiğiniz imar planı değişiklikleriyle bazı toplanma alanlarının kayıpları söz konusu ya da fonksiyonlarının değişmesiyle toplanma alanı olarak kullanılmayacak hâle gelmesiyle alakalı. Bizim de Komisyon raporumuzda toplanma alanlarının belli bir kriter ve format dâhilinde imar planlarına da işlenmesi hususu önerilerimiz arasında yer alacak inşallah. Daha kalıcı, korunan ve donanımlı toplanma alanlarına kavuşma adına, o bölgelere hem altyapı sağlama hem korunması hem de birtakım imar değişikliklerinden etkilenmeyip fonksiyon icra edebilmesi adına önerilerimiz olacak inşallah.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Çok yerinde olur Sayın Vekilim.

BAŞKAN RECEP UNCULOĞLU – Teşekkür ediyoruz.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Biz de şöyle bir perspektiften bakıyoruz: Bunu vatandaşa emanet etmek demokrasi gereğidir. Yani vatandaş sahip çıksın, bu toplanma alanını bilsin. Sonra belediyesi “Ya, ben burayı imara açtım, ben buraya başka bir tasarrufta bulundum.” dediği zaman da aynı belediyenin orada yaşayan vatandaşa hesap vermesi durumu olsun diye düşünüyoruz. Bizim açma gerekçemiz aslında bu. Bir yeri değiştiriyorsanız “Onun yerine şunu da yaptım.” diyebilirsiniz.

BAŞKAN RECEP UNCULOĞLU – İkame etmek gerekecektir.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Evet, ikama edilsin, kesinlikle.

BAŞKAN RECEP UNCULOĞLU – O manada bir takip ve farkındalık oluşturulması çok önemli.

Çok teşekkür ediyoruz.

Bu şekilde sorular da tamamlanmış oldu.

AFAD Başkan Vekilimiz Hamza Taşdelen’e bu güzel sunumları ve doyurucu cevaplarından dolayı teşekkür ediyoruz. Tüm AFAD yönetimine başarılar diliyoruz, emeğinize yüreğinize sağlık.

Bu noktada, gerçekten çok donanımlı, hazırlıklı, bütün teknolojinin imkânlarını en üst düzeyde kullanmaya çalışan ve tüm dünyaya örnek olabilecek çalışmaları hayata geçiren, Türkiye’imize de milletimize de yakışan AFAD’ımızı burada tekrar tebrik ediyoruz şahsınızda. 81 vilayetimizde tüm çalışanlarına, her kademesinde emek veren, bizlere o deprem anlarında, saatler sonra dahi olsa güzel haberler getiren arama kurtarma ekiplerimize, hepsine şükranlarımızı borçluyuz. Ayaklarına taş değmesin, Cenab-ı Allah yâr ve yardımcıları olsun.

Tekrar teşekkür ediyor, tebrik ediyoruz.

AFAD BAŞKAN YARDIMCISI HAMZA TAŞDELEN – Biz teşekkür ederiz Sayın Başkanım.

Kapanma Saati: 17.15

